ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORTS

វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា

VANDA INSTITUTE

សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា

THE SALARY TAX UPDATE OF THE GENERAL DEPARTMENT OF TAXATION IN CAMBODIA

ជំនាញ គណនេយ្យ

រាជធានីភ្នំពេញ-ឆ្នាំ២០២៤

PHNOM PENH-2024

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORTS

វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា
VANDA INSTITUTE

សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា

THE SALARY TAX UPDATE OF THE GENERAL DEPARTMENT OF TAXATION IN CAMBODIA

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំៈ ឱម ហ៊ីន

ជំនាញ គណនេយ្យ

រាជធានីភ្នំពេញ-ឆ្នាំ២០២៤

PHNOM PENH-2024

គណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យសារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាន់ទី២១

ប្រធានបទ៖ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ នៅកម្ពុជា

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី១	សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
បេក្ខបណ្ឌិត ស្រេង ផល្លា	ឱម ហ៊ិន
គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី៣	គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី២
បេក្ខបណ្ឌិត យ៉ាក វុទ្ធី	បេក្ខបណ្ឌិត មាស សំណាង
ប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃនិងជាប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ	គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី៤
បណ្ឌិត សេង សំអឿន	បេក្ខបណ្ឌិត យ៉ែម សុខហៀក
នាយកវិទ្យាស្ថាន	នាយិការងអចិន្ត្រៃយ៍
បណ្ឌិត ហេង វ៉ាន់ដា	បណ្ឌិត ហ៊ូ គុជគន្ធលីនណា

អារម្ភកថា

ក្រោយពីបានសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាញគណនេយ្យ នៅវិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា អស់រយៈពេល៤ឆ្នាំសិក្សារួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំបានទទួលនូវចំណេះដឹងជាច្រើន ពាក់ព័ន្ធនឹងមុខវិជ្ជាគណនេយ្យ ជាពិសេសក្រុមយើងខ្ញុំយល់ច្បាស់ថាជំនាញគណនេយ្យ គឺជាជំនាញមួយមានសារៈសំខាន់មួយដែរសម្រាប់ទីផ្សារបច្ចុប្បន្ន ក្នុងនោះស្ថាប័នរដ្ឋក្តី ឯកជនក្តី ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្តី សុទ្ធតែត្រូវអនុវត្តកិច្ចការធនាគារដូចគ្នា។ ដោយឡែកដើម្បីឱ្យការសិក្សារបស់និស្សិតកាន់តែមានគុណភាពខ្ពស់ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា បានបញ្ចូលនូវមុខជំនាញសំខាន់ៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារតាមកម្មវិធីសិក្សាក្នុងឆ្នាំសិក្សាទី១ រហូតដល់ឆ្នាំសិក្សាទី៤។

គ្រប់មុខវិជ្ជាទាំងអស់ សុទ្ធតែមានសារៈសំខាន់ក្នុងការត្រួសត្រាយផ្លូវនិស្សិតឱ្យយល់ច្បាស់ ពីការអនុវត្តការងារជាគណនេយ្យ ពីការចាប់ផ្តើមរៀបចំផែនការ ការអនុវត្ត ការបញ្ចប់ និងត្រួតពិនិត្យវាយតម្លៃ ព្រមទាំងផ្តល់ជាអនុសាសន៍នៅក្នុងការងារគណនេយ្យ ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រងនៅក្នុងស្ថាប័នខ្លួន ក្នុងន័យឆ្លើយតបឱ្យបានល្អប្រសើរ ជាមួយនឹងគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលបានដាក់ចេញ។ ដោយក្រុមយើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថា កិច្ចការងារមួយនេះមានសារៈសំខាន់ខ្លាំង ស្របពេលនៃការសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្របានមកដល់ ទើបក្រុមយើងខ្ញុំ សម្រេចចិត្តជ្រើសរើសនូវប្រធានបទមួយស្តីពី **“ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា”** យកមកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងក្នុងគោលបំណង ឱ្យអ្នកស្រាវជ្រាវទាំងអស់យល់កាន់តែស៊ីជម្រៅពីការរៀបចំសារណា និងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ ក្រុមយើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា ការរៀបចំសារណានេះនឹងបានចូលរួមចំណែកក្នុងការស្រាវជ្រាវរបស់និស្សិតជំនាន់ក្រោយៗ ព្រមទាំងអ្នកស្រាវជ្រាវដ៏ទៃទៀតដែលមានបំណាសិក្សាស្វែងយល់ពីកិច្ចការនេះ។

ជាទីបញ្ចប់ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមមេត្តាខន្តី អភ័យទោស ពីសំណាក់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ រៀមច្បង និងអ្នកអានទាំងអស់ នូវរាល់កំហុសឆ្គងដែលកើតមានដោយអចេតនា នៅក្នុងសារណានេះ ហើយក្រុមយើងខ្ញុំរីករាយនឹងទទួលយករាល់ការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា ដើម្បីឱ្យការរៀបចំលើកក្រោយទៀតមានភាពកាន់តែល្អប្រសើរ។

រចនាសម្ព័ន្ធក្រុម

សុំ ផាន់ណា
ID: B21/1325

ទិត សុធារ៉ា
ID: B21/1260

ឈន ស៊ីវម៉ី
ID: B21/1425

ទូរ គឹមឡៀង
ID: B21/2040

ហេង លីតា
ID: B21/1285

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

ក្រុមយើងខ្ញុំជានិស្សិតនៃវិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាន់ទី២១ ជំនាញគណនេយ្យ **សូមសំដែងនូវការគោរពដឹងគុណ និងថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះ**

ក្រុមគ្រួសារដែលបានជួយឧបត្ថម្ភ គាំទ្រ ទាំងសម្ភារៈ ថវិកា និងស្មារតី ជំរុញលើកទឹកចិត្ត ដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ ក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រ ដើម្បីទទួលបានចំណេះដឹងរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ក្នុងនោះក្រុមយើងខ្ញុំសូមសំដែងនូវការគោរព និងកត្តញ្ញូតាធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុត ដល់អ្នកមានគុណ ដែលបានផ្ដល់កំណើតដល់ខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំគ្រប់រូប និងសូមគោរពថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ដល់បណ្ដាសាស្ត្រាចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ទាំងអស់ដែលបានបណ្ដុះបណ្ដាលក្រុមយើងខ្ញុំនាពេលកន្លងមក។

ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមសំដែងនូវការគោរពដឹងគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដល់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **ហេង វ៉ាន់ដា** នាយកនៃវិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ដែលបានផ្ដល់ទីកន្លែងបណ្ដុះបណ្ដាល ព្រមទាំងផ្ដល់បទពិសោធន៍យ៉ាងច្រើនដល់យើងខ្ញុំ។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណចំពោះសាស្ត្រាចារ្យ **ឱម ហាន** ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ដោយបានជួយជ្រោមជ្រែង បង្ហាត់បង្ហាញសព្វបែបយ៉ាង ដើម្បីជួយដល់ក្រុមយើងខ្ញុំបញ្ចប់កិច្ចការសារណានេះជាស្ថាពរ។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណដល់សាស្ត្រាចារ្យ និងបុគ្គលិកនៃវិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដាទាំងអស់ ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបង្ហាត់បង្ហាញ លើកទឹកចិត្ត អនុគ្រោះដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ រហូតធ្វើឱ្យការសិក្សាបានបញ្ចប់ និងទទួលបានជោគជ័យគួរជាទីមោទនៈ។

ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនេះដែរ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមប្រសិទ្ធពរជ័យជូនដល់បុគ្គលទាំងអស់ខាងលើឱ្យជួបតែពុទ្ធពរបួនប្រការគឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អំណះអំណាង

ក្រុមខ្ញុំបាទ ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រ ជំនាញគណនេយ្យ នៃវិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ជំនាន់ទី២១៖

សូមធានាអះអាងថា ខ្លឹមសារសារណាក្រោមប្រធានបទ "**ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា**" នេះគឺជាស្នាដៃរបស់ក្រុមខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំ ដោយគ្មានការពាក់ព័ន្ធ នឹងរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវរបស់អ្នកផ្សេងឡើយ។ ទិន្នន័យ និងលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ដែលលើកឡើង នេះ ជាអត្ថបទស្រាវជ្រាវថ្មីសុទ្ធសាធ ដែលពុំធ្លាប់មានជនណាម្នាក់យកទៅប្រើប្រាស់ ក្នុងការស្រាវជ្រាវពីមុនឡើយ។

ថ្ងៃ. .... ខែ.......... ឆ្នាំ..... ...... ព.ស.២៥៦....

ថ្ងៃទី.......... ខែ.......... ឆ្នាំ២០២....

ហត្ថលេខាតំណាងក្រុម

សេចក្តីសង្ខេបនៃការស្រាវជ្រាវ

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ គឺជាអង្គភាពមួយសម្រាប់ប្រមូលពន្ធគ្រប់ប្រភេទជូនរដ្ឋ ហើយត្រូវបានបង្កើតឡើងដំបូងបង្អស់នៅឆ្នាំ១៨៥៣ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ដោយមានសាខានៅតាមខេត្ត ក្រុង។ បច្ចុប្បន្ននេះយើងសង្កេតឃើញថាសេដ្ឋកិច្ចជាតិមានការរីកចម្រើន ដូច្នេះទំហំអ្នកប្រកបអាជីវកម្មក៏មានការកើនឡើង ហើយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារក៏បានរៀបចំវិធីសាស្ត្រជាច្រើនដើម្បីប្រមូលពន្ធដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់លើគុណភាព និងជំនាញក្នុងការប្រមូលចំណូលពន្ធដារ ដើម្បីជំរុញឱ្យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ចំណូលដែលបានមកពីការដកហូតពន្ធត្រូវបានយកទៅអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិដូចជា ការផ្គត់ផ្គង់ទៅលើផ្លូវថ្នល់ មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន និងប្រាក់បៀវត្សរបស់មន្ត្រីរាជការដែលស្ថិតនៅក្រោមឱវាទស្ថាប័នរដ្ឋ។

ក្រោយពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវលម្អិតអំពីប្រធានបទ"**ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា**" រួចមកក្រុមយើងខ្ញុំ ក៏បានលើកយកមកបកស្រាយបន្ថែមទៀត។ នៅគ្រប់បណ្តាស្ថាប័ន ឬអង្គភាព មានការលើកទឹកចិត្តចំពោះបុគ្គលអ្នក ដែលបានបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សទាំងអស់គ្នាដោយមានការកាត់បន្ថយអត្រាជាប់ពន្ធទាបជាងឆ្នាំមុនៗ ដើម្បីជម្រុញឱ្យបុគ្គលអ្នកជាប់ពន្ធស្ម័គ្រចិត្តចូលរួមបង់ពន្ធបានគ្រប់ៗគ្នា ប្រសិនបើការអនុវត្តនេះ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពនោះ ធ្វើឱ្យចំណូលពន្ធមានការកើនឡើង។ ចំពោះមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ទៅតាមអត្រានីមួយៗ ព្រមទាំងវិធីសាស្ត្រនៃការគណនាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សសម្រាប់ទាយជ្ជទាន សហព័ទ្ធ បន្ទុកកូន អ្នកនៅលីវ និងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមទៀតលើប្រាក់បៀវត្សតាមអត្រាពន្ធនីមួយៗ។

តាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវកន្លងមកនេះ យើងអាចនិយាយបានថាប្រភពចំណូលដ៏ធំបំផុតនៃថវិការបស់រដ្ឋគឺបានមកពីការបង់ពន្ធ។ ដើម្បីឱ្យពលរដ្ឋមានទឹកចិត្ត និងខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបង់ពន្ធយ៉ាងមានស្ថិរភាព លើសពីនេះទៅទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ធ្វើការឆ្លុះបញ្ចាំង ឬបំលែងចំណូលបានមកពីពន្ធទៅជាវឌ្ឍនភាព ឬសមិទ្ធផលនៃកិច្ចការងាររបស់ខ្លួន ប្រកបដោយ សមភាព គណនេយ្យភាព តម្លាភាព ប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តសិទ្ធិភាព។ ទាំងនេះ ជាតម្លៃស្នូលនៃការតបស្នងប្រកបដោយសាមគ្គីភាព ដែលមិនអាចខ្វះបានរវាងពលរដ្ឋ និងរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការអភិវឌ្ឍរដ្ឋឱ្យមានភាពរីកចម្រើនជឿនលឿនលើគ្រប់វិស័យ។

មាតិកា

ទំព័រ

អារម្ភកថា i
របនាសម្ព័ន្ធ ii
សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ iii
អំណះអំណាង iv
សេចក្ដីសង្ខេបនៃការស្រាវជ្រាវ v

ជំពូកទី១
សេចក្ដីផ្ដើម

១.១ លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១
១.២ ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.តើការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានប៉ុន្មានដំណាក់កាល?. ២
២ តើការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សបានផ្ដល់ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ? ២
១.៣ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៤ ទំហំដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៤.១ ទំហំដែនកំណត់ ២
១.៤.២ វិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៥ វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៥.១ ការប្រមូលទិន្នន័យបន្ទាប់ ២
១.៦ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៧ របនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ៣

ជំពូកទី២
ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

២.១ លក្ខណៈទូទៅរបស់ពន្ធនៅកម្ពុជា ៤
២.១.១ និយមន័យពន្ធ ៤
២.១.២ ប្រវត្តិពន្ធដារ ៥
២.១.៣ ប្រភេទពន្ធ ៥
២.២ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងលក្ខណៈខុសប្លែក ៦
២.២.១ និយមន័យពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ៦
២.២.២ ប្រវត្តិពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ៧
២.២.៣ ការគណនាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ៨
២.៣ ផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ៩

២.៣.១ និយមន័យសេដ្ឋកិច្ច ៩
២.៣.២ ប្រវត្តិសេដ្ឋកិច្ច.. ៩
២.៣.៣ប្រភេទសេដ្ឋកិច្ច ១០

ជំពូកទី៣

ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ១៣
៣.១.១ ប្រវត្តិរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ១៣
៣.១.២ ប្រភេទពន្ធនៅកម្ពុជា ១៦
៣.១.៣ ប្រវត្តិពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សនៅកម្ពុជា ១៦
៣.១.៤ ចក្ខុវិស័យ បេសកកម្ម គោលដៅ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.................................. ១៦
ក.ចក្ខុវិស័យ ១៦
ខ.បេសកកម្ម ១៧
គ.គោលដៅ ១៨
៣.១.៥ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង តួនាទី និងភារកិច្ច របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ១៩
ក. រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង.. ១៩
ខ. តួនាទី និងភារកិច្ចគណគ្រប់គ្រង ២០
៣.២ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ........................... ២០
៣.២.១ មូលហេតុនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ........ ២០
៣.២.២ដំណាក់កាលនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ... ២១
៣.២.៣ លក្ខណៈខុសប្លែកនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ២៨
៣.៣ ផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស........................ ២៨

ជំពូកទី៤

ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

៤.១ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង.. ៣២
៤.២ ការវិភាគលើចំណុចខ្សោយ ៣៣

ជំពូកទី៥

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍

៥.១ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៤
៥.២ ការផ្តល់អនុសាសន៍ ៣៥
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

ជំពូកទី១
សេចក្តីផ្តើម

ជំពូកទី១
សេចក្តីផ្តើម

១.១ លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសមួយដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់នូវវិបត្តិសង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចជាតិធ្លាក់ចុះ ជាហេតុធ្វើឱ្យមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសរស់នៅយ៉ាងលំបាក ពិសេសក្នុងសម័យអាណានិគមបារាំង ពន្ធត្រូវបានដកហូតពីប្រជាពលរដ្ឋយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ មានតាំងពីពន្ធមនុស្ស ពន្ធដី ពន្ធលំនៅ ពន្ធសត្វពាហនៈ ពន្ធយានជំនិះ ពន្ធរបរអាជីវកម្ម។ល។ ក្រោយមកកម្ពុជាបានទទួលបានឯករាជ្យបានកាន់របបមួយដែលមានឈ្មោះថា របបសង្គមរាស្ត្រនិយម។ ពេលនោះវិស័យផ្សេងៗត្រូវបានបង្កើតឡើង រួមទាំងវិស័យពន្ធដារផងដែរ។ មានរោងចក្រ សហគ្រាសនិងអាជីវកម្មជាច្រើនបានបង្កើតឡើងផងដែរ ធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ របបសង្គមរាស្ត្រនិយមក៏ត្រូវបានឃាយីម្តងទៀតទៅដោយសង្គ្រាមស៊ីវិល របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ ដល់១៩៧៩) ធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ច ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ វិស័យផ្សេងៗត្រូវបានបំផ្លាញអស់គ្មានសល់។ ក្រោយពេលរបបនេះត្រូវបានបញ្ចប់ប្រទេសកម្ពុជាបានសុខសន្តិភាព ហើយអនុវត្តនយោបាយឱ្យទៅជាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (៧ មករា ១៩៧៩)។ ទន្ទឹមនឹងនោះប្រទេសកម្ពុជា ក៏បានអភិវឌ្ឍឡើងវិញដោយមានការដឹកនាំពីរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលកំពុងអនុវត្តនូវគោលនយោបាយយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដ៏មានប្រសិទ្ធភាព និងមានការជ្រោមជ្រែងពីបណ្តាសហគមន៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ ដែលបានផ្តល់នូវបទពិសោធន៍ល្អៗព្រមទាំងការរួមសាមគ្គីភាពផ្ទៃក្នុងបានធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជាមានការរីកចម្រើនលើគ្រប់វិស័យ។ ដូចនេះហើយបានជាក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ បានបង្កើតនូវពន្ធដារ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចំណូលមួយផ្នែកធំសម្រាប់គាំទ្រដល់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ   ហើយវិស័យពន្ធដារត្រូវពង្រឹងយ៉ាងឆាប់រហ័សមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ដោយមើលឃើញថាប្រទេសអភិវឌ្ឍ និងកំពុងអភិវឌ្ឍសុទ្ធសឹងតែមានការកៀរគរ ចំណូលពីការប្រមូលពន្ធ ដើម្បីយកទៅអភិវឌ្ឍ និងពង្រឹងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនឱ្យកាន់តែមានការរីកចម្រើន នៅក្នុងប្រទេស ហើយប្រជាពលរដ្ឋមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ដែលត្រូវបំពេញកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង់ពន្ធជូនរាជរដ្ឋាភិបាល។ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានបង្កើតសាខាគ្រប់ខេត្ត ខណ្ឌ ទូទាំងប្រទេស និងបានផ្តល់សេវាជាច្រើន ដល់អ្នកជាប់ពន្ធ អាករ និងមានការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធពន្ធដារមួយចំនួនទៀតដើម្បីផ្តល់ភាពងាយស្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធ។ បច្ចុប្បន្នអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ បានកំណត់យកប្រព័ន្ធកំណត់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាស ដូច្នេះគ្រប់បណ្តាក្រុមហ៊ុន អាជីវកម្មទាំងអស់ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង់ប្រាក់ និងដាក់លិខិតប្រកាសពន្ធស្របទៅតាមច្បាប់សារពើពន្ធនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ជាក់ស្តែងតាមបណ្តាក្រុមហ៊ុន ឬសហគ្រាសតូច ធំទាំងអស់មានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ពន្ធជូនរដ្ឋជារៀងរាល់ចុងខែ ឬចុងឆ្នាំ ដូចជាពន្ធប្រាក់ចំណេញ អាករលើតម្លៃបន្ថែម ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងពន្ធផ្សេងៗទៀត។ ដោយនិយោជិត   ចូលរួមសកម្មភាពដំណើរការងារក្នុងក្រុមហ៊ុន   ឬសហគ្រាសទាំងអស់   ដែលទទួលបានប្រាក់បៀវត្សតាមតួនាទីការងាររៀងៗខ្លួន។ ចំពោះប្រាក់បៀវត្សទាំងអស់ ពន្ធដារកម្ពុជាត្រូវដកហូតពន្ធតាមអត្រាដែលបានកំណត់តាមរយៈនិយោជក។ ដោយមើលឃើញពីភាពលំបាករបស់ប្រជាពលរដ្ឋ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារកម្ពុជាតែងតែយកចិត្តទុកដាក់កែប្រែច្បាប់ផ្សេងៗដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការរស់នៅកាន់តែមានភាពល្អ

ប្រសើរឡើង។ អាស្រ័យហេតុនេះ ទើបក្រុមយើងខ្ញុំបានលើកយកប្រធានបទទាក់ទងនឹង **ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា** ដើម្បីស្រាវជ្រាវ និងធ្វើការបកស្រាយ។

១.២ ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

ពន្ធដារនៅកម្ពុជា ជាប្រធានបទមួយ ដែលកំពុងទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង ពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងប្រទេសជាពិសេសជុំវិញបញ្ហា ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។ ដោយមើលឃើញពីបញ្ហាទាំងអស់នេះ ហើយទើបក្រុមយើងខ្ញុំបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវជុំវិញបញ្ហាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សដោយចោទជាបញ្ហាថា៖

១.តើការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានប៉ុន្មានដំណាក់កាល?

២.តើការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ?

១.៣ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

គោលបំណងនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ គឺដើម្បីស្វែងយល់កាន់តែច្បាស់អំពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែលមានគោលបំណងស្វែងយល់អំពី៖

- យល់ដឹងពីអត្រាជាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស
- ការគណនាកម្រិតបុគ្គលដែលត្រូវជាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស
- វិធីសាស្រ្តក្នុងការគ្រប់គ្រងពន្ធប្រចាំខែ និងប្រចាំឆ្នាំ
- យល់ច្បាស់អំពីច្បាប់ និងគោលការណ៍ចែងដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារទៅលើបុគ្គលដែលមានភារកិច្ចបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ
- ស្វែងយល់អំពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយទៅលើការបង់ពន្ធប្រាក់បៀវត្សឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ

១.៤ ទំហំដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ

១.៤.១ ទំហំដែនកំណត់

ដោយសារច្បាប់របស់ពន្ធដារមានច្រើនទៅតាមប្រភេទពន្ធនីមួយៗ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការស្រាវជ្រាវ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមផ្តោតសំខាន់ទៅលើ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ និងផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ច។

១.៤.២ វិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ គឺជាការសិក្សាទៅលើការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រឹមឆ្នាំ ២០២៣ តែប៉ុណ្ណោះ។

១.៥ វិធីសាស្រ្តនៃការស្រាវជ្រាវ

១.៥.១ ការប្រមូលទិន្នន័យបន្ទាប់

ការប្រមូលទិន្នន័យបន្ទាប់ គឺជាប្រមូលទិន្នន័យតាមរយៈ វេបផ្សាយផ្លូវការរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ការសាកសួរពីសំណាក់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ការស្រាវជ្រាវនៅបណ្ណាល័យ ឯកសារសារណារបស់រៀមច្បង សៀវភៅគណនេយ្យអនុវត្តន៍របស់វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា និងតាមរយៈប្រព័ន្ធអ៊ីនធើណេត។

១.៦ សារសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ គឺជាការបន្ថែមនូវចំណេះដឹងមួយបន្ថែមទៀត ក្រៅពីការសិក្សានៅក្នុងថ្នាក់ជាមួយលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ហើយក្រុមយើងខ្ញុំនឹងសង្ឃឹមថាស្នាដៃមួយនេះ បានផ្តល់ជាប្រយោជន៍ និងចំណេះដឹងដល់

អ្នកអាន និងអ្នកស្តាប់ ក្នុងការក្រេបជញ្ជក់រាល់ខ្លឹមសារនៃប្រធានបទខាងលើនេះ ដែលបានបង្ហាញអំពីសារៈសំខាន់ជាច្រើនដូចជា៖

- យល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីប្រភេទពន្ធដារនៅកម្ពុជា ជាពិសេសពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស
- ទទួលបានបទពិសោធន៍ក្នុងការវិភាគ ក៏ដូចជាការដោះស្រាយបញ្ហានានា
- មានទំនាក់ទំនងល្អក្នុងការសហការគ្នាជាក្រុម និងការស្វ័យសិក្សា
- ស្គាល់ពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃការគ្រប់គ្រងរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ និងប្រវត្តិពន្ធដារនៅកម្ពុជា
- យល់ដឹងអំពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សលក្ខណៈខុសប្លែកគ្នា និងផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ច
- យល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីការគណនាប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ

១.៧ រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ធ្វើឡើងដើម្បីស្វែងយល់ឱ្យកាន់តែច្បាស់នូវចំណុចនីមួយៗ និងធ្វើឡើងដោយការរួមបញ្ចូលចំណុចដូចជា៖ សេចក្តីផ្តើមនៃការស្រាវជ្រាវ រំលឹកទ្រឹស្តី លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍ជាដើម។ ក្រោយពីបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវរួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំក៏បានបែងចែកជា៥ជំពូកដូចជា៖

ជំពូកទី១៖ សេចក្តីផ្តើម បង្ហាញអំពីលំនាំបញ្ហា ចំណោទបញ្ហា គោលបំណង ដែនកំណត់ វិសាលភាព វិធីសាស្ត្រ សារៈសំខាន់ និងរចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ។

ជំពូកទី២៖ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស បង្ហាញអំពីនិយមន័យ ប្រវត្តិទូទៅដែលពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រឹស្តីរបស់អ្នកប្រាជ្ញផ្សេងៗទាក់ទងនឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

ជំពូកទី៣៖ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បង្ហាញអំពីស្ថានភាពទូទៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ និងការបកស្រាយទាក់ទងនឹងសំណួរដែលបានចោទសួរ។

ជំពូកទី៤៖ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ វិភាគ និងស្វែងយល់ឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅអំពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយរបស់ប្រធានបទ។

ជំពូកទី៥៖ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍ សន្និដ្ឋានទៅលើចំណុចទាំងអស់ដែលបានស្រាវជ្រាវ និងការផ្តល់ជាអនុសាសន៍ដើម្បីកែលម្អនូវចំណុចខ្វះខាត។

ជំពូកទី២
រំលឹកទ្រឹស្តី

ជំពូកទី២
ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

២.១ លក្ខណៈទូទៅរបស់ពន្ធនៅកម្ពុជា

២.១.១ និយមន័យពន្ធ

ពន្ធ (Taxation) គឺជាវិភាគទានលក្ខណៈកាតព្វកិច្ច (ចាប់បង្ខំ) ស្របតាមច្បាប់កំណត់ ដែលអ្នកជាប់ពន្ធ ទាំងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលត្រូវបង់ជូនរដ្ឋ។ ការយកពន្ធ ជាមធ្យោបាយជាក់ស្តែងមួយ ដែលរដ្ឋបានប្រើប្រាស់សម្រាប់បង្កើនប្រាក់ចំណូល និងបំពេញការចំណាយរបស់រដ្ឋ[1]។

ពន្ធដារ គឺជារូបភាពនៃការបែងចែកឡើងវិញនូវចំណូលជាតិ ដែលរដ្ឋាភិបាលប្រើប្រាស់ ដើម្បីប្រមូលចំណូលមួយផ្នែកពីគ្រប់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ចក្នុងការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិទ្ធិអំណាចនយោបាយ វិភាគទានទាំងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល។

តាមទស្សនៈរបស់លោក Charles.M.Allan ពន្ធដារ គឺជាលំហូរនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនទៅកាន់រដ្ឋលើកលែងតែជាប្រាក់កម្ចី និងការលក់សេវាកម្មសាធារណៈរបស់រដ្ឋ។

ចំពោះទស្សនៈរបស់លោក E.R.A.Seligman ពន្ធដារគឺជាអ្វីៗដែលរដ្ឋធ្វើការកំណត់ប្រមូលយកពីរាស្ត្រ ដើម្បីនាំមកប្រើប្រាស់ជាប្រយោជន៍ដល់សង្គមជាតិ ដោយមិនចំពោះបុគ្គលណាមួយឡើយរួមទាំងអ្នកជាប់ពន្ធផងដែរ[2]។

ពន្ធ គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់រូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលទាំងអស់ដែលមានចែង ក្នុងក្រិតច្បាប់ ត្រូវតែចូលរួមបង់វិភាគទានជូនរដ្ឋ ក្រោមរូបភាពរួមជាមួយការប្រមូលចំណូលជាតិ ដើម្បីឱ្យរដ្ឋាភិបាលធ្វើការបែងចែកចំណូលឡើងវិញសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដល់សង្គមជាតិទាំងមូល មានន័យថារដ្ឋមិនផ្តល់សេវាកម្មទៅឱ្យអ្នកបង់ពន្ធទាំងនោះដោយផ្ទាល់វិញឡើយ ហើយអ្នកមានចំណូលតិចបង់ពន្ធតិច អ្នកមានចំណូលច្រើនបង់ពន្ធច្រើន[3]។

ពន្ធ គឺជាពន្ធបន្ថែមអាករ កម្រៃ ឬបន្ទុកផ្សេងទៀតដែលយកលើទំនិញស្របតាមបញ្ញត្តិណាមួយនៃច្បាប់នេះ ឬច្បាប់ បទបញ្ញត្តិផ្សេងទៀតដែលអនុវត្ត និងគ្រប់គ្រងដោយគយ [4]។

ពន្ធ គឺជាបន្ទុករបស់អ្នកជាប់ពន្ធចំពោះរដ្ឋ និងជាកាតព្វកិច្ចរបស់គ្រប់សមាសភាពដែលកំណត់ដោយច្បាប់[5]។

ពន្ធជាវិភាគទានមានលក្ខណៈកាតព្វកិច្ច (ចាប់បង្ខំ) ស្របតាមច្បាប់កំណត់ដែលអ្នកជាប់ពន្ធទាំងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលត្រូវបង់ជូនរដ្ឋ។ ការយកពន្ធ គឺជាមធ្យោបាយជាក់ស្តែងមួយ ដែលរដ្ឋប្រើប្រាស់សម្រាប់បង្កើនប្រាក់ចំណូល បំពេញការចំណាយរបស់រដ្ឋទៅលើទំនិញ និងសេវាដែលប្រជាជនភាគច្រើនត្រូវការ ។ ទំនិញសាធារណៈដូចជា ការការពារជាតិ និងកម្មវិធីធានារ៉ាប់រងសង្គមអាចត្រូវបានផ្តល់ជូនសង្គមជាតិ

---

[1] *វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ សៀវភៅគណនេយ្យអនុវត្តន៍ និងពន្ធ ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០២២)*

[2] *និយមន័យពន្ធដារ (linkedin.com)*

[3] *https://web.facebook.com/SREYNITECO/posts/119142063105315/*

[4] *https://www.khsearch.com/qna/31015*

[5] *https://www.bizkhmer.com/articles/41290*

វិញតាមរយៈការយកពន្ធដោយចាប់បង្ខំប៉ុណ្ណោះ[6]។

ពន្ធ សំដៅដល់កាតព្វកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងគ្រប់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបង់ជាសាច់ប្រាក់ ឬវត្ថុជូនរដ្ឋទៅតាមច្បាប់កំណត់ដោយផ្ទាល់ ឬតាមភ្នាក់ងារពន្ធដារ[7]។

២.១.២ ប្រវត្តិពន្ធដារ

ប្រភពដើមនៃការប្រមូលពន្ធដំបូង គឺមានដើមកំណើតមកពីប្រទេសអេហ្ស៊ីបប្រហែលឆ្នាំ៣០០០ មុន គ.ស ទោះបីជា ការយកពន្ធមានប្រវត្តិដ៏យូរអង្វែងក៏ដោយ វាបានដើរតួនាទីតិចតួចនៅក្នុងសម័យបុរាណ។ ពន្ធលើការប្រកបអាជីវកម្មត្រូវបានគិតនៅក្រិក និងរ៉ូម។ ពន្ធគយ-ពន្ធលើទំនិញនាំចូលជាញឹកញាប់តែងមានសារៈសំខាន់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ជាងពន្ធអាករក្នុងស្រុករហូតដល់ការបង្កើតប្រាក់ចំណូលពីអាជីវកម្ម ប្រតិបត្តិការអចលនទ្រព្យ ក៏ត្រូវបានគេយកពន្ធផងដែរ។ នៅដើមដំបូងរ៉ូមមានពន្ធលើមរតក ៥ភាគរយក្រោយមក ១០ភាគរយ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តីសាច់ញាតិជិតស្និទ្ធរបស់អ្នកស្លាប់ គឺត្រូវបានលើកលែងការបង់ពន្ធ។

ពន្ធបានក្លាយជាប្រធានបទដ៏សំខាន់នៃភាពចម្រូងចម្រាស ផ្នែកនយោបាយនៅទូទាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ សូម្បីតែមុនពេលដែលពួកគេបានបង្កើតនូវចំណែកដ៏ធំនៃប្រាក់ចំណូលជាតិក៏ដោយ។ ឧទាហរណ៍ល្បីល្បាញមួយ គឺការបះបោរនៃអាណានិគមអាមេរិកប្រឆាំងនឹងចក្រភពអង់គ្លេសនៅពេលដែលអាណានិគមនិយមបានបដិសេធមិនព្រមបង់ពន្ធ ដែលដាក់ដោយសភាដែលពួកគេគ្មានសំឡេងដូច្នេះពាក្យស្លោកថា "គ្មានការយកពន្ធ ដោយគ្មានតំណាង"។ ឧទាហរណ៍មួយទៀត គឺបដិវត្តន៍បារាំងឆ្នាំ ១៧៨៩ ដែលការបែងចែកមិនស្មើភាពនៃបន្ទុកពន្ធ គឺជាកត្តាចម្បង។

ប្រទេសជាច្រើនពឹងផ្អែកលើពន្ធពីការលក់ និងពន្ធប្រើប្រាស់ទូទៅផ្សេងទៀត។ ការអភិវឌ្ឍនៅចុងសតវត្សទី២០ ដ៏សំខាន់ គឺការជំនួសពន្ធលើប្រាក់ចំណូលជាមួយនឹងពន្ធបន្ថែម។ ពន្ធលើឯកសិទ្ធិ នៃការធ្វើអាជីវកម្ម និងលើអចលនទ្រព្យបាត់បង់ដី។ ទោះបីជា ពួកគេនៅតែបន្តជាប្រភពចំណូលដ៏សំខាន់សម្រាប់សហគមន៍មូលដ្ឋានក៏ដោយ។ ការដាក់បន្ទុកទាក់ទងនឹងការយកពន្ធដោយផ្ទាល់បាននឹងកំពុងកើនឡើងនៅក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍភាគច្រើន ហើយការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែច្រើនបានផ្តោតលើអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។ នៅចុងសតវត្សទី២០ ការពង្រីកពាណិជ្ជកម្មតាមអេឡិចត្រូនិក បានបង្កើតបញ្ហាប្រឈមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងពន្ធលើប្រាក់ចំណូល។ ការយកពន្ធលើប្រាក់ចំណូល(បុគ្គល និងសាជីវកម្ម) ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និង (នៅក្នុងប្រទេសខ្លះ) ពន្ធលើអចលនទ្រព្យនាំមកនូវប្រាក់ចំណូលដ៏ច្រើនបំផុតនៅក្នុងប្រព័ន្ធពន្ធទំនើប។[8]។

២.១.៣ ប្រភេទពន្ធ

ប្រភេទពន្ធ និងអាករមានចំនួន ៧ មានដូចជា៖

១. ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល (Income Tax)

២. ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (Payroll Tax)

៣. ពន្ធលើមូលធន (Capital Gains Taxes)

---

6 *https://www.khsearch.com/qna/18601*

7 *https://propertyarea.asia/archives/84407*

8 *ដកស្រង់ចេញពី របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ ដែលរៀបរៀងដោយនិស្សិត ឆេង កុងម៉េង*

៤. ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ និងមរតក (Estate & Inheritance Taxes)

៥. ពន្ធលើការងារផ្ទាល់ខ្លួន (Self-Employment Taxes)

៦. ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ (Property Taxes)

- ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ (Property Taxes)
- Real Estate Taxes
- Tangible Personal Property Taxes
- ពន្ធលើទ្រព្យសម្បត្តិ (Wealth Taxes)

៧. ពន្ធលើទំនិញ និងសេវាកម្ម (Taxes on Goods and Service)

- ពន្ធលើការលក់ (Sale Taxes)
- ពន្ធអាករ (Excise Taxes)
- ពន្ធលើការទិញផ្សេងទៀត (Other Purchase Taxes)[9]។

២.២ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

២.២.១ និយមន័យពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស គឺជាពន្ធប្រចាំខែកំណត់លើប្រាក់បៀវត្សដែលរូបវន្តបុគ្គលបានទទួលក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការបំពេញសកម្មភាពបំរើការងារ[10]។

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ជាប្រភេទពន្ធប្រយោលដែលរដ្ឋដកហូតពីនិយោជិតនិវាសនជនដែលមានប្រាក់បៀវត្សប្រភពកម្ពុជា ប្រភពក្រៅកម្ពុជា និងនិយោជិតអនិវាសនជនដែលមានបៀវត្សប្រភពកម្ពុជា តាមរយៈនិយោជកនិវាសនជន[11]។

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស សំដៅបៀវត្ស លាភការ ប្រាក់បំណាច់ បុព្វលាភ ប្រាក់ម៉ោងបន្ថែម ប្រាក់ប៉ះប៉ូវនានា និងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមដែលបានទូទាត់ឱ្យដល់និយោជិត ឬដែលបានទូទាត់ដើម្បីជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ ឬប្រយោលដល់និយោជិត ចំពោះការបំពេញសកម្មភាពបម្រើការងារ[12]។

- លាភការ ៖ ជាប្រាក់បន្ថែមលើប្រាក់ខែ។
- ប្រាក់បំណាច់ ៖ ជាប្រាក់បំណាច់មុខងារ ប្រាក់បំណាច់បញ្ចប់កិច្ចសន្យា និងប្រាក់បំណាច់ផ្សេងៗទៀត។
- បុព្វលាភ ៖ ជាប្រាក់រង្វាន់លើកទឹកចិត្ត ប្រាក់លើសផែនការ ប្រាក់បៀវត្សបន្ថែមលើប្រាក់បៀវត្សប្រចាំខែ។
- ប្រាក់ម៉ោងបន្ថែម ៖ ជាប្រាក់បន្ថែមម៉ោង ក្រៅពីម៉ោងការងារជាធម្មតារបស់ខ្លួន។
- ប្រាក់ប៉ះប៉ូវ ៖ ជាប្រាក់ឧបត្ថម្ភដទៃទៀតដោយសារការផ្លាស់ទីកន្លែងធ្វើការឆ្ងាយពីលំនៅដ្ឋាន ឬជាការងារដែលមានហានិភ័យជាដើម[13]។

[9] https://www.debt.org/tax/type/

[10] *www.tax.gov.kh*

[11] *វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ សៀវភៅគណនេយ្យអនុវត្តន៍ និងពន្ធ ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០២២)*

[12] *សេចក្តីណែនាំស្តីពីការអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មី នៅទំព័រទី២*

[13] *វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ សៀវភៅ Quick Book 2021 ភាគ២ បោះពុម្ពលើកទី៥ (២០២៣)*

២.២.២ ប្រវត្តិពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សគឺជាពន្ធដែលដាក់លើនិយោជក ឬនិយោជិត ហើយជាធម្មតាត្រូវបានគណនាជាភាគរយនៃប្រាក់ខែដែលនិយោជកបង់ឱ្យបុគ្គលិករបស់ពួកគេ។ តាមច្បាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សខ្លះ គឺជាបន្ទុករបស់និយោជិត ហើយខ្លះទៀតធ្លាក់លើនិយោជក ប៉ុន្តែ អ្នកសេដ្ឋកិច្ចស្ទើរតែទាំងអស់បានយល់ស្របថា អត្រាសេដ្ឋកិច្ចពិតប្រាកដនៃពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សគឺមិនប៉ះពាល់ដល់ភាពខុសគ្នានេះទេហើយភាគច្រើន ឬទាំងស្រុងលើកម្មករក្នុងទម្រង់ជាប្រាក់ឈ្នួលទាប។ ដោយសារតែពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សធ្លាក់លើប្រាក់ឈ្នួលទាំងស្រុងមិនមែនលើការត្រឡប់មកវិញ នៃការវិនិយោគផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ឬរូបវន្តទេ ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សអាចរួមចំណែកដល់ការវិនិយោគតិចនៅក្នុងមូលធនមនុស្ស ដូចជាការអប់រំឧត្តមសិក្សាជាដើម។

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ត្រូវបានកកើតឡើងដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៨៦១ ដោយសាធារណរដ្ឋអាមេរិក ហើយបន្តសាយភាយទៅបណ្តាប្រទេសជុំវិញសកលលោកបានយកច្បាប់ពន្ធនេះទៅអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ដូចជា នៅបណ្តាប្រទេសនៅទ្វីបអឺរ៉ុប ទ្វីបអាស៊ី...[14]។ ហើយបណ្តាប្រទេសនីមួយៗ ក៏បានរៀបចំកែសម្រួលឱ្យស្របទៅតាមប្រទេសរៀងៗខ្លួន ដោយប្រទេសខ្លះ បានកំណត់ការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សតាមប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំគិតជាភាគរយ ហើយក៏បានប្រទេសខ្លះទៀតបានកំណត់ជាប្រចាំខែសម្រាប់ការបង់ និងមានប្រទេសខ្លះទៀតបានកំណត់ទៅតាមតំបន់ដូចជាតំបន់ទីប្រជុំជន និងតំបន់ដាច់ស្រយាល។ ក្នុងនោះប្រទេសកម្ពុជា ក៏បានយកច្បាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស មកអនុវត្តផងដែរនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៤ ដោយបានកំណត់ការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សជាប្រចាំខែទៅតាមអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់។ ឧទាហរណ៍មានប្រទេសដូចជា៖

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស នៅប្រទេសអូស្ត្រាលីត្រូវបានកំណត់ និងកាត់ដោយរដ្ឋាភិបាលលើនិយោជកផ្អែកលើប្រាក់ឈ្នួល ឬប្រាក់បៀវត្សដែលពួកគេបានបង់។ អត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សប្រែប្រួលរវាងរដ្ឋ។ ជាធម្មតាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សអនុវត្តចំពោះប្រាក់ឈ្នួលលើសពីកម្រិតដែលវាប្រែប្រួលផងដែរ។ ក្រុមនៃក្រុមហ៊ុនអាចត្រូវបានយកពន្ធជាអង្គភាពតែមួយ ដែលប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេត្រូវបានរួមបញ្ចូលយ៉ាងសំខាន់ ឬពាក់ព័ន្ធ។ នេះមានសារៈសំខាន់ក្នុងការដាក់ជាក្រុមនៃចំនួនប្រាក់បៀវត្សក្នុងការកំណត់ថា តើកម្រិតពន្ធបានឈានដល់កម្រិតណា? អត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សប្រចាំឆ្នាំត្រូវបានកំណត់តាមតំបន់ ហើយអត្រាដែលកំណត់ចន្លោះពី ៤% - ៦.១០% ក្នុងមួយឆ្នាំ។

ប្រទេសអូទ្រីស ប្រជាជនរស់នៅប្រទេសអូទ្រីសទាំងអស់ ត្រូវជាប់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលពួកគេត្រូវទទួលបាន។ មនុស្សម្នាក់ត្រូវបានចាត់ទុកជាអ្នករស់នៅ បន្ទាប់ពីការស្នាក់នៅរយៈពេល៦ខែ នៅក្នុងប្រទេសអូទ្រីស។ អត្រាពន្ធសម្រាប់ប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួនគឺចន្លោះពី 0%-៥៥%ទៅតាមកម្រិតប្រាក់ចំណូលដែលពួកគេទទួលបានក្នុងមួយឆ្នាំ។

នៅប្រទេសប្រេស៊ីល និយោជកត្រូវបានតម្រូវឱ្យបង់ពន្ធកាត់ទុក ១១%នៃប្រាក់ឈ្នួលរបស់និយោជិតសម្រាប់សន្តិសុខសង្គម និងភាគរយជាក់លាក់ជាពន្ធលើប្រាក់ចំណូល (យោងទៅតាមច្បាប់ពន្ធដែលអាចអនុវត្តបាន)។ និយោជកត្រូវតែម្រូវឱ្យរួមចំណែកបន្ថែម ២០% នៃតម្លៃប្រាក់បៀវត្សសរុបដល់ប្រព័ន្ធសន្តិសុខសង្គម។ អាស្រ័យលើសកម្មភាពចម្បងរបស់ក្រុមហ៊ុន និយោជកក៏ត្រូវតែរួមចំណែកដល់កម្មវិធីជានារ៉ាប់រងនិងការអប់រំដែលផ្តល់មូលនិធិដោយសហព័ន្ធផងដែរ។ លើសពីនេះ មានការដាក់ប្រាក់ដែលត្រូវការចំនួន៨%

[14] https://www.symmetry.com/payroll-tax-insights/the-history-of-payroll-tax

នៃប្រាក់ឈ្នួលរបស់និយោជិត (មិនត្រូវបានកាត់ទុកពន្ធពីគាត់) ទៅក្នុងគណនីធនាគារដែលអាចដកបានតែនៅពេលដែលនិយោជិតត្រូវបានបណ្តេញចេញ ឬស្ថិតក្រោមកាលៈទេសៈពិសេសមួយចំនួនផ្សេងទៀតដូចជាជំងឺធ្ងន់ធ្ងរ (ហៅថា "សន្តិសុខ មូលនិធិសម្រាប់រយៈពេលនៃការងារ") ។ ការរួមចំណែកទាំងអស់នេះស្មើនឹងបន្ទុកពន្ធសរុបស្ទើរតែ៤០% នៃប្រាក់បៀវត្សសម្រាប់និយោជក និង១៥% នៃប្រាក់ឈ្នួលរបស់និយោជិត។ ប្រទេសកាណាដាអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរ៍ ២% ដល់បុគ្គលិកទាំងអស់[15]។

២.២.៣ ការគណនាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

យោងតាមមាត្រា៤២ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ពាក្យ"ប្រាក់បៀវត្ស" សំដៅដល់បៀវត្ស លាភការ ប្រាក់បំណាច់ បុព្វលាភ ប្រាក់ម៉ោងបន្ថែម ប្រាក់ប៉ះប៉ូវនានា និងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមដែលបានទូទាត់ឱ្យដល់និយោជិត ឬដែលបានទូទាត់ដើម្បីជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងប្រយោលដល់និយោជិត ចំពោះការបំពេញសកម្មភាពបម្រើការងារ។

ដើម្បីគណនាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់និយោជិតនិវាសជន ត្រូវរកមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ដោយយកចំនួនប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធសរុប ដកចេញនូវទាយជ្ជទានសម្រាប់សហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក។ ដោយឡែកចំពោះកម្មករនិយោជិត រោងចក្រ សហគ្រាស ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដកចេញបន្ថែមទៀតនូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភដែលទទួលបានពីការបំពេញការងារ ដូចមានចែងក្នុងសារាចរលេខ-០១១ សហវ ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ ស្តីពីការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចកាត់ទុកពន្ធលើអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម។

បន្ទាប់មកត្រូវពិនិត្យមើលថាតើមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សស្ថិតក្នុងអត្រាពន្ធណាមួយ ទើបយកមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សនោះ ទៅគុណនឹងអត្រាពន្ធ ហើយដកចេញនូវលម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធសម្រាប់ថ្នាក់អត្រាពន្ធនោះ។ លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ គឺជាផលបូកនៃពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សដែលបានលើកលែងចំពោះប្រាក់បៀវត្ស ១,៥០០,០០០រៀលដំបូង និងលម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់និងលម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ៖

ភាគបៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ	អត្រាពន្ធ	លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ
ពី ០៛ ដល់ ១,៥០០,០០០៛	០%	០ ៛
ពី១,៥០០,០០១៛ ដល់ ២,០០០,០០០៛	៥%	៧៥,០០០៛
ពី២,០០០,០០១៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០៛	១០%	១៧៥,០០០៛
ពី៨,៥០០,០០១៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០៛	១៥%	៦០០,០០០៛
លើសពី ១២,៥០០,០០០៛	២០%	១,២២៥,០០០៛

រូបមន្ត៖

ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥០,០០០៛ × សហព័ទ្ធ និងចំនួនកូនក្នុងបន្ទុក

មូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស(មពបវ) = ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ(បវ) - ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក

[15] https://en.wikipedia.org/wiki/Payroll_tax

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស(ពបវ) = មូលដ្ឋានគិត ពបវ × អត្រាពន្ធ - លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ (លបព)

<u>កំណត់សម្គាល់៖</u>

ចំពោះកម្មករនិយោជិតនៃរោងចក្រ សហគ្រាស ប្រសិនបើប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ)មានរួមបញ្ចូលនូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភដែលទទួលបានពីការបំពេញការងារ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភនោះត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដកពីប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ)។[16]

២.៣ ផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

២.៣.១ និយមន័យសេដ្ឋកិច្ច

សេដ្ឋកិច្ច គឺជាយន្តការមួយដែលទាក់ទងនឹងការចាត់ចែងប្រើប្រាស់ធនធានដើម្បីបំពេញការចង់បានរបស់សង្គម[17]។

សេដ្ឋកិច្ច គឺជាសំណុំនៃទំនាក់ទំនង ផលិតកម្ម ការប្រើប្រាស់ ការទិញដូរ ការបែងចែកធនធានកម្រទាំងឡាយនៅក្នុងសង្គម[18]។

សេដ្ឋកិច្ច គឺការសិក្សាអំពីយុទ្ធសាស្ត្ររបៀបប្រើប្រាស់ធនធាន ដើម្បីបំពេញបំណងគ្មានព្រំដែនរបស់មនុស្សដែលមានប្រព័ន្ធទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធផលិតកម្ម(ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងឧស្សាហកម្ម)ប្រព័ន្ធបែងចែក(ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម) និងប្រព័ន្ធប្រើប្រាស់ទំនិញសេដ្ឋកិច្ច(ផ្នែកអតិថិជនផ្នែកគមនាគមន៍ និងដឹកជញ្ជូន)[19]។

សេដ្ឋកិច្ច ជាមុខវិជ្ជាដែលផ្តោតចម្បងលើការរុករកនូវវិធីដើម្បីការវិភាជ (ការបែងចែក) ធនធានដែលមានកម្រិតឱ្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធផល[20]។

សេដ្ឋកិច្ច ជាការសិក្សាអំពីរបៀបដែលបុគ្គលនិងក្រុមនីមួយៗធ្វើការសម្រេចចិត្តដោយធនធានដែលមានកំរិតដើម្បីបំពេញតម្រូវការ និងសេចក្តីត្រូវការរបស់ពួកគេ[21]។

សេដ្ឋកិច្ច ជាវិទ្យាសាស្ត្រដែលសិក្សាអំពីអាកប្បកិរិយារបស់មនុស្សជាទំនាក់ទំនងរវាងចុងបញ្ចប់ និងមធ្យោបាយខ្វះខាតដែលមានន័យថាការប្រើប្រាស់ឆ្លាស់គ្នា[22]។

២.៣.២ ប្រវត្តិសេដ្ឋកិច្ច

តាមទស្សនៈរបស់ កាល់ ម៉ាក្ស (Karl Marx) បានយល់ឃើញថាសង្គម សេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយសង្គមមនុស្សកាលពីសម័យមុន ដោយពោលថាសង្គមមនុស្សបានអភិវឌ្ឍទៅមុខតាមរយៈជម្លោះនៃវណ្ណៈ។ នៅក្នុងសង្គមមូលធន វណ្ណៈដឹកនាំ (ឬវណ្ណៈគហបតី) គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើមធ្យោបាយផលិតកម្ម រីឯវណ្ណៈកម្មករ (ឬវណ្ណៈពលជីវី) គឺជាអ្នកលក់កម្លាំងកាយឱ្យទៅគេដើម្បីទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលមកវិញ។ ម៉ាក្សបានទាយថា មូលធននិយមកំពុងបង្កើតឱ្យមានភាពតានតឹងផ្ទៃក្នុង ដូចជាប្រព័ន្ធសង្គមសេដ្ឋកិច្ចមុនៗអញ្ចឹងដែរ ហើយយូរៗទៅវានឹងវិនាសរលាយដោយសារខ្លួនឯងនឹងត្រូវជំនួសមកវិញនូវប្រព័ន្ធថ្មីហៅថា ផលិតកម្មសង្គម

[16] *សេចក្តីណែនាំស្តីពីការអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ធ្នូ ២០២២*

[17] *វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ សៀវភៅមីក្រូសេដ្ឋកិច្ចវិទ្យា បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០១២)*

[18] *www.kksearck*

[19] *www.kksearck*

[20] *kumnit.com*

[21] *km.eferrit.com*

[22] *slideshare.com*

និយម។ ចំពោះម៉ាក្ស ការប្រឆាំងនឹងថ្នាក់វណ្ណៈក្រោមរបបមូលធននឹងបង្កបង្កើតឱ្យមានវិបត្តិ និងអស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ បន្ទាប់មកវានឹងពង្រឹងស្មារតីអ្នកវណ្ណៈពលជីវី កម្មករ ទាសករ ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ស្មារតីក្នុងការឡើងកាន់កាប់អំណាចនយោបាយនឹងជ្រាបចូលរួច ទីបំផុតសង្គមកុម្មុយនីស្តដែលគ្មានការបែងចែកវណ្ណៈនឹងត្រូវបានបង្កើតឡើង។ ម៉ាក្សតែងតែជម្រុញឱ្យវាកើតមានឡើងដោយលើកយកហេតុផលថា វណ្ណៈកម្មករគួរតែចាប់អនុវត្តសកម្មភាពបដិវត្តន៍ដើម្បីផ្តួលរំលំមូលធននិយម និងនាំមកនូវការរំដោះសេដ្ឋកិច្ចសង្គម[23]។

តាមទស្សនៈរបស់ អាដាម ស្មីត (Adam Smith) យល់ឃើញថាស្នាដៃ "សម្បត្តិប្រជាជាតិ" គឺជាស្នាដៃដែលជាផ្លូវត្រួសត្រាយធ្វើឱ្យមានរបៀបដឹកនាំសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្ន។ ក្នុងស្នាដៃនេះផងដែរ លោក ស្មីត ក៏បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់អំពីការចង់បានផលប្រយោជន៍របស់បុគ្គលម្នាក់ៗជាកម្លាំងជំរុញនៃជីវភាពសេដ្ឋកិច្ច។ គាត់បានបង្ហាញថា ក្រោមការប្រកួតប្រជែង ម្ចាស់ធនធាន (ដូចជា ដី កម្លាំង និងទុន) នឹងប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ធ្វើឱ្យមានភាពស្មើគ្នារាល់ការប្រើប្រាស់ និងការកែសម្រួលដល់ភាពខុសគ្នាដែលកើតមានឡើង ដូចជា ចំណេះដឹង ភាពអត់ការងារធ្វើ ជាដើម[24] ។

តាមទស្សនៈរបស់ ប្លាតុង ថានៅអតីតកាល ប្រវត្តិសាស្ត្រ ធ្វើដំណើរលើផ្លូវដែលមិនត្រូវដើរចេញពីសតវត្សមាសទៅកាន់សតវត្សដែក គឺថារចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋគំរូមានតែនៅក្នុងសតវត្សមាសទេ។ ភាពយុត្តិធម៌ គឺ ស្ថិតនៅត្រង់ថាពលរដ្ឋម្នាក់ត្រូវតែមានការងារធ្វើ ហើយអាស្រ័យទៅតាមឧបនិស្ស័យរបស់គេ។ ដូច្នេះភាពយុត្តិធម៌របស់រដ្ឋ គឺពលរដ្ឋត្រូវមានការងារធ្វើ ហើយធ្វើសកម្មភាព ស្របទៅតាមសមត្ថភាព និងអត្តិភាពរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។ លោកប្លាតុងបានធ្វើការបែងចែកយ៉ាងច្បាស់ នូវឋានានុក្រមស្រទាប់របស់មនុស្សក្នុងសង្គមថា ពួកទស្សនៈវិទូ ដែលដឹកនាំប្រទេស (វណ្ណៈជាន់ខ្ពស់) អ្នកយាម និងទាហានមន្ត្រីរាជការ (វណ្ណៈកណ្តាល អ្នកសិប្បករ និងកសិករ វណ្ណៈក្រោម ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប្លាតុងបានពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់ លើបញ្ហាការសិក្សា និងការអប់រំ។ សម្រាប់លោកប្លាតុង រចនាសម្ព័ន្ធល្អ គឺនៅកន្លែងណាដែលពលរដ្ឋម្នាក់ៗ ធ្វើការដើម្បីប្រយោជន៍របស់ខ្លួននៅក្នុងទិសដៅអភិវឌ្ឍសង្គម។ រដ្ឋ និងសង្គមពលរដ្ឋរបស់ប្លាតុង គឺមានលក្ខណៈតែមួយ[25] ។

២.៣.៣ ប្រភេទសេដ្ឋកិច្ច

សេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានបែងចែកជា ៣ ប្រភេទរួមមាន សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី សេដ្ឋកិច្ចបញ្ជា ឬសេដ្ឋកិច្ចផែនការ និងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ។

១.សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី (Free Market Economic)

សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី គឺជាកម្មសិទ្ធិលើធនធានសេដ្ឋកិច្ច ឬកត្តាផលិតកម្មមួយភាគធំ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ផ្នែកឯកជនដែលជារូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល។ ផ្អែកតាមទ្រឹស្តីលោកអាដាមស្មីតយល់ថា យន្តការទីផ្សារនេះ ការគ្រប់គ្រង និងសម្របសម្រួល គឺសេដ្ឋកិច្ចអាចធ្វើនិយ័តកម្មដោយខ្លួនឯង[26]។ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចបែបនេះជាសេចក្តីសម្រេចចិត្តក្នុងការបែងចែកធនធានជាសេរីភាពរបស់ភ្នាក់ងារសេដ្ឋកិច្ចនីមួយៗ។

---

[23] *https://km.wikipedia.org/wiki/%E1%9E%80%E1%9E%B6%E1%9E%9B%E1%9F%8B_%E1%9E%98%E1%9F%89%E1%9E%B6%E1%9E%80%E1%9F%92%E1%9E%9F#cite_note-manifesto-1*

[24] *http://thehrdaily.com.dream.website/scholars-and-famous-people/page=123/history-and-achievements-of-adam-smith-the-symbol-of-a-free-market-economy/*

[25] *https://km.wikipedia.org/wiki/%E1%9E%94%E1%9F%92%E1%9E%9B%E1%9E%B6%E1%9E%8F%E1%9E%BB%E1%9E%84*

[26] *https://www.khsearch.com/qna/27813*

ជាការពិតសេរីភាពនេះ អាស្រ័យទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការ និងការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងសង្គមសេដ្ឋកិច្ច។ ពីព្រោះមុននឹងការផលិតរបស់អ្វីមួយភ្នាក់ងារសេដ្ឋកិច្ចដែលជាផលិតករ ត្រូវសិក្សាអំពីសេចក្តីត្រូវការរបស់អតិថិជន ឬ អ្នកប្រើប្រាស់។ ករណីនេះច្បាស់ណាស់ថាសកម្មភាពផលិតកម្ម ការផ្លាស់ប្តូរ និងការប្រើប្រាស់ទំនិញ និងសេវាជាទូទៅត្រូវមានសេរីភាពបរិបូរណ៍។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី ភ្នាក់ងារសេដ្ឋកិច្ចនីមួយៗ គ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯងនូវអត្ថប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងប្រឹងប្រែងធ្វើឱ្យមានស្ថេរភាពអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនកាន់តែល្អប្រសើរតាមរយៈការប្រកួតប្រជែង ។

២.សេដ្ឋកិច្ចបញ្ជា ឬសេដ្ឋកិច្ចផែនការ (Economic Planning)

សេដ្ឋកិច្ចបញ្ជា ឬសេដ្ឋកិច្ចផែនការ គឺរដ្ឋមានកម្មសិទ្ធិលើធនធាន ឬកត្តាផលិតកម្មស្ទើរតែទាំងអស់ចំណែកយន្តការគ្រប់គ្រង និងការសម្របសម្រួលផ្អែកលើមូលដ្ឋានផែនការរបស់រដ្ឋមានន័យថាដំណើរការផលិតកម្មស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋស្ទើរតែទាំងស្រុង។ ចំពោះដំណោះស្រាយបញ្ហាធំ ទាក់ទងនឹងផលិតកម្ម ការប្រើប្រាស់ ការបែងចែកធនធានផ្សេងៗស្ថិតនៅក្រោមការកំណត់របស់រដ្ឋ។[27]

សេដ្ឋកិច្ចផែនការ គឺជាប្រព័ន្ធមួយដែលរាល់បណ្តាទ្រព្យជាតិនានារួមមានដី រោងចក្រ សគ្រាស និង ធនធនធានសេដ្ឋកិច្ចដទៃទៀត ត្រូវបានគ្រប់គ្រង និងក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋាភិបាល ។

ក្នុងប្រព័ន្ធនេះរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើការសម្រេចស្ទើររាល់គ្រប់សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសេដ្ឋកិច្ច ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការផលិត តម្លៃផលិតផល ពលកម្ម និងមូលធន ។ លក្ខណៈសម្គាល់សំខាន់ៗនៃប្រទេសដែលប្រកាន់របបសេដ្ឋកិច្ចផែនការរួមមាន៖

- ភាពជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ លើទ្រព្យសម្បត្តិ
- អវត្តមាននៃភាពជាសហគ្រិន
- អវត្តមាននៃគ្រឿងលើកទឹកចិត្តខាងសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់កម្មករ
- អ្នកប្រើប្រាស់ដែលជាប្រជាពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសនោះមិនមានជម្រើសលើមុខជំនាញតាមការចង់បានរបស់គេ គឺប្រើប្រាស់ទំនិញដែលបានផលិត
- ការធ្វើផែនការលើគ្រប់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចគឺចេញពីថ្នាក់កណ្តាល
- រីឯសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ គឺភាគច្រើននៃទ្រព្យជាតិរួមមានដីធ្លី រោងចក្រសហគ្រាស និងធនធានសេដ្ឋកិច្ចដទៃទៀតត្រូវបានគ្រប់គ្រង និងស្ថិតក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់ឯកជន ទោះបីជារូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល។ ហើយសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្ទើរគ្រប់សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសេដ្ឋកិច្ច ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការផលិត ពលកម្ម មូលធនត្រូវបានកំណត់ដោយកម្លាំងដែលទទួលឥទ្ធិពលគ្នាទៅវិញទៅមក២គឺ ការផ្គត់ផ្គង់ និងតម្រូវការ ។
- ផ្ទុយពីខាងលើក្នុងប្រទេសប្រកាន់របបសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីរដ្ឋាភិបាល មានតួនាទីសំខាន់[28]។

៣.សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ (Mixed Economic)

សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ គឺប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចពីរប្រភេទ គឺនៅម្ខាងក្រុមហ៊ុនឯកជន និងម្ខាងទៀតជាសាធារណៈ ម្យ៉ាងវិញទៀតយើងកំពុងនិយាយអំពីប្រព័ន្ធដែលក្រុមហ៊ុនឯកជន និងក្រុមហ៊ុនសាធារណៈរួមរស់ជាមួយគ្នា

[27] https://www.khsearch.com/qna/27813
[28] https://www.khsearch.com/qna/11257

ទោះបីជាវាផ្ទុយគ្នាក៏ដោយ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយពួកគេ។ ធ្វើបែបនេះអ្នកទាំងពីរមានសេរីភាពជាក់ស្តែងរហូតដល់ចាប់ផ្តើមជ្រៀតជ្រែកជាមួយអ្នកដទៃជាក់ជាមិនខាន។

ក្នុងករណីនេះសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ បានអនុញ្ញាតឱ្យវិស័យឯកជនធ្វើសកម្មភាពដោយសេរី ប៉ុន្តែក្នុងវិស័យសាធារណៈដែលអាចធ្វើសកម្មភាពបានគឺក្នុងពេលតែមួយជាអ្នកត្រួតពិនិត្យ និងកែតម្រូវ។ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើ សេដ្ឋកិច្ចឯកជនធ្វើអ្វីមួយដែលមិនគួរ វិស័យសាធារណៈអាចត្រួតពិនិត្យ ឬពិន័យបុគ្គលដំបូងចំពោះទង្វើបែបនេះ។

ដើម្បីឱ្យកាន់តែច្បាស់ អ្នកគួរតែដឹងថា៖

- **មានទាំងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន** ទំនាក់ទំនងរវាងពួកគេគឺត្រូវតែរួមរស់នៅជាមួយគ្នាតាមរបៀបដែលមនុស្សម្នាក់មិនមានដោយគ្មានមួយផ្សេងទៀត និងផ្ទុយមកវិញ។ តើពួកគេម្នាក់ៗធ្វើអ្វី? អញ្ចឹងហើយវិស័យសាធារណៈទាំងនោះត្រូវតែទទួលបន្ទុកលើការកសាងអង្គការការពារជាតិ ឧស្សាហកម្មមូលដ្ឋាន ថាមពល...(ម្យ៉ាងទៀត ស្ថាប័នដែលនឹងត្រូវប្រើប្រាស់ដោយវិស័យឯកជន)។ ករណីទី២ ឧស្សាហកម្មដែលបង្កើតឡើងជាទំនិញ ការប្រើប្រាស់ កសិកម្ម បសុសត្វ វិស័យទី៣...។
- **មានសេរីភាពជាក់លាក់** ទោះបីជាគេនិយាយថាមានសេរីភាពពេញលេញ ឬសេរីភាពមិនពេញលេញក៏ដោយ វាមិនដូចដែលអ្នកអាចធ្វើបានដែលថា វិស័យសាធារណៈ តាមរយៈរដ្ឋាភិបាលអាគ្រប់គ្រងទិដ្ឋភាពមួយចំនួននៃវិស័យឯកជន តាមរបៀបដែលវានឹងធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងនោះ។
- **មានអត្ថិភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន** ជាការពិតណាស់មុននឹងមានការចែកចាយដោយ សមធម៌ទាំងប្រាក់ចំណូល និងទ្រព្យសម្បត្តិ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតវាមានគោលបំណងឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបអាចសម្រេចបាននូវអត្ថប្រយោជន៍ដូចគ្នា ប្រាក់ចំណូល ឬសមត្ថភាពក្នុងការមានទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន។
- **ការរួមរស់នៃប្រាក់ចំណេញ និងសុខុមាលភាពសង្គម** ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះអ្នកនឹងអាចឃើញប្រព័ន្ធផ្អែកលើប្រាក់ចំណេញ ពោលគឺធ្វើការដើម្បីសម្រេចបាននូវអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយអ្នកអាចស្វែងរកសុខុមាលភាពសង្គមពោលគឺប្រព័ន្ធដែលគុណភាពជីវិតកាន់តែប្រសើរឡើង។
- **កាត់បន្ថយវិសមភាពសេដ្ឋកិច្ច** គោលបំណងគ្មានអ្វីក្រៅពីកាត់បន្ថយគម្លាតរវាងអ្នកមាន និងអ្នកក្រ។ នោះគឺបង្កើតចំនួនប្រជាជន "មធ្យម" ជាជាងភាពជ្រុលនិយម។

ជំពូកទី៣
លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ

ជំពូកទី៣

ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

៣.១.១ ប្រវត្តិរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ប្រវត្តិរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារៈ

- ពន្ធដារនៅកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើតឡើងដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ដែលមានឈ្មោះថា **នាយកដ្ឋានពន្ធដារ**
- ប្រព័ន្ធពន្ធដារបានលុបបំបាត់ចោលទាំងស្រុងក្នុងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម(របបប៉ុលពត) ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩
- បន្ទាប់ពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហមបានដួលរលំនៅថ្ងៃទី០៧ មករា ១៩៧៩ នាយកដ្ឋានពន្ធដារកម្ពុជាបានបង្កើតឡើងវិញនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨០
- នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៨ នាយកដ្ឋានពន្ធដារបានប្តូរឈ្មោះទៅជា អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដា រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។

ក. សម័យកាល (១៩៥៣-១៩៧០)

យោងតាមខ្លឹមសារនៃសៀវភៅស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា (Les Finances du Cambodge) បោះពុម្ពជាភាសាបារាំងដោយលោក ALAIN GOURDON សញ្ជាតិបារាំង និងជាអ្នកជំនាញការអមរាជរដ្ឋាភិបាលសម័យកាលនោះ ដែលបានរក្សាទុកដោយអតីតអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ(ឯកឧត្តម ស៊ុម អៀង) បានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថារដ្ឋបាលពន្ធដារកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ តាមក្រមលេខ ៨៣០ NG ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៥៣ ដែលមានឈ្មោះថា នាយកដ្ឋានពន្ធដារកម្ពុជា។ ច្បាប់ដើមនៃសៀវភៅហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជានេះ មានតម្កល់ទុកនៅសហបណ្ណាល័យរួមនៃទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន (Joint Library Washington DC ២០៤៣១ លេខ ១០៦៥៣៥)។

យោងតាមឯកសារខាងលើ នាយកដ្ឋានពន្ធដារកម្ពុជានៅក្នុងសម័យកាលនោះ មានរចនាសម្ព័ន្ធថ្នាក់កណ្តាលនៅឯរាជធានីភ្នំពេញមានការិយាល័យពន្ធដារចំនួន៦ និងថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុងមានការិយាល័យពន្ធដារចំនួន១៤ និងមានប៉ុស្តិ៍ពន្ធដារចំនួន១៣០ នៅទូទាំងផ្ទៃប្រទេសកម្ពុជា។

ឯកសារខាងលើនេះក៏មានរំលេចឱ្យដឹងដែរថា មុនពេលបង្កើតជានាយកដ្ឋានពន្ធដារកម្ពុជា នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ ក៏មានការប្រមូលពន្ធផងដែរតាមបែបរចនាសម្ព័ន្ធពិសេសម្យ៉ាងកំណត់ដោយ អាណាព្យាបាលបារាំង ដែលគ្រប់គ្រងដោយនាយកដ្ឋានចំនួន៣ខុសៗគ្នា ក្រោមការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋអំណាចសហព័ន្ធឥណ្ឌូចិន។

ខ. សម័យសាធារណរដ្ឋខ្មែរ (១៩៧០-១៩៧៥)

យោងតាមខ្លឹមសារនៃកម្រងអត្ថបទសារពើពន្ធ (Recueil des Textes Fiscaux) ដែលបានរៀបចំដោយលោក ខែម ប៊ុនឆាន់ អគ្គនាយកនៃរដ្ឋបាលពន្ធដារកម្ពុជានៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ បានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ក្នុងសម័យកាលសាធារណរដ្ឋខ្មែររដ្ឋបាលពន្ធដារកម្ពុជាបានបន្តអនុវត្តការប្រមូលពន្ធស្របតាមច្បាប់ ប្រកាស និងសារាចរស្តីពីពន្ធដារ ដែលមានចែងមុនឆ្នាំ១៩៧០ ដោយគ្រាន់តែធ្វើការកែប្រែ និងបំពេញបន្ថែមចំណុចខ្វះខាតនានា ស្របតាមកាលៈទេសៈ និងពេលវេលានៅពេលនោះតែប៉ុណ្ណោះ។

គ. សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)

ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្រោមការដឹកនាំរបស់ ប៉ុល ពត ដែលមានរយៈពេល៣ឆ្នាំ ៨ខែ ២០ថ្ងៃ ជារបបប្រល័យពូជសាសន៍ដ៏ឃោរឃៅបំផុតដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនកម្ពុជាយ៉ាងរង្គាលជាច្រើនលាននាក់។ រាល់រចនាសម្ព័ន្ធ សង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូលត្រូវបានកម្ទេចចោល ដូចជាការបំបាត់ទីផ្សារ បិទការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុ បិទសាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ និងវត្តអារាម រួមបញ្ចូលទាំងរដ្ឋបាលសារពើពន្ធផងដែរ។

ឃ. សម័យក្រោយថ្ងៃរំដោះ (១៩៧៩-១៩៩០)

រដ្ឋាភិបាលប្រឹងប្រែងកសាង និងស្តារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រទេសជាតិឡើងវិញពីចំណុចក្រោមសូន្យលើគ្រប់ វិស័យទាំងអស់ ដោយរាប់ចាប់ពីវិស័យអប់រំ សុខាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល។ល។ កត្តាអាទិភាពចម្បងទីមួយរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជានៅពេលនោះ គឺការខិតខំបង្កើត និងរក្សាសុខសន្តិភាពជូនប្រទេសជាតិឡើងវិញ ហើយខិតខំគ្រប់បែបយ៉ាងក្នុងការការពារកុំឱ្យមានការវិលត្រឡប់មកវិញនូវរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត។

នៅឆ្នាំ១៩៨១ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា បានចេញសេចក្តីសម្រេចដែលអនុញ្ញាតឱ្យក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុអនុវត្តជាគំរូនូវកិច្ចប្រតិបត្តិការចុះឈ្មោះអាជីវកម្ម ប្រមូលពន្ធអាជីវកម្ម និងពន្ធលើទំនិញនាំចូលចំពោះមូលដ្ឋានមួយចំនួន តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចលេខ ៧៨ សរច ចុះថ្ងៃ ទី០៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨១/៣)។ ផ្អែកតាមខ្លឹមសារនៃសារាចរលេខ ២៤៩-៨១ កហវ.ពដ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨១ ការអនុវត្តជាគំរូនេះ គឺអនុវត្តតែនៅក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ទីរួមខេត្តកណ្តាល និងស្រុកពញាឮតែប៉ុណ្ណោះ ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៨២ ជាជំហានបន្ទាប់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា គឺបានដាក់ឱ្យអនុវត្តការប្រមូលពន្ធកាន់តែទូលំទូលាយ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌទូទាំងប្រទេស លើកលែងតែខេត្តព្រះវិហារ ខេត្តមណ្ឌលគិរី និងខេត្តរតនគិរីតាមរយៈក្រឹត្យច្បាប់លេខ ១៤ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨២។បន្ទាប់មកក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុបានដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រកាសលេខ ២១៤៩-៨២ កហវ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីការ

ណែនាំអនុវត្តក្រឹត្យច្បាប់ពន្ធអាជីវកម្ម ចំពោះមុខដែលតម្រូវឱ្យប្រមូលពន្ធលើមូលដ្ឋានអាជីវកម្មចល័ត និងអចល័តក្នុងផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម និងបម្រើការងារដែលមានសកម្មភាពក្រោមរូបភាពជាឯកជន ឬសមូហភាព ដូចជាក្រុមហ៊ុន សមាគមក្រុមសាមគ្គី សហករណ៍ ក្រុមហ៊ុនចម្រុះរដ្ឋជាដើម។ ចំពោះរបៀបរបបនៃការកំណត់ពន្ធសម្រាប់ ការប្រមូលពន្ធនេះ គឺមិនគិតតាមអត្រាទេ ប៉ុន្តែត្រូវគិតតាមផលរបរប្រចាំខែ និងកំណត់ប្រាក់ពន្ធ ត្រូវបង់តែម្តងដែលមានន័យថាបើផលរបរប្រចាំខែតិចគឺបង់ពន្ធតិច បើផលរបរច្រើនគឺបង់ពន្ធច្រើន។

សូមបញ្ជាក់ផងដែរថា ឯកឧត្តមកិត្តិសេដ្ឋាបណ្ឌិត ឆាយ ថន បច្ចុប្បន្នជាទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងផែនការ គឺជាអតីតប្រធាននាយកដ្ឋានពន្ធដារឧស្សាហពាណិជ្ជចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨១ ដល់ឆ្នាំ១៩៨៣។

ង. សម័យកាល (១៩៩០-២០០៨)

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩០ នាយកដ្ឋានពន្ធដារឧស្សាហពាណិជ្ជត្រូវបានប្តូរឈ្មោះមកជានាយកដ្ឋានពន្ធដារ ហើយនៅតាមបណ្តារដ្ឋធានី-ខេត្ត ក៏បានប្តូរឈ្មោះពីការិយាល័យពន្ធដារឧស្សាហពាណិជ្ជទៅជាសាខាពន្ធដាររដ្ឋធានី-ខេត្ត។

ក្រោយការបោះឆ្នោតជាសកលនៅឆ្នាំ១៩៩៣ រដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានតាក់តែងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុ នៃការគ្រប់គ្រងបានកំណត់នូវមូលដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់ការប្រមូលពន្ធចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៤ រហូតមកក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់នាយកដ្ឋានពន្ធដារ។

នៅក្នុងឆ្នាំ២០០០ នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានបង្កើតឡើងឱ្យស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ តាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ ០៤ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។

ច. សម័យកាល (២០០៨-២០១២)

នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៨ នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានដំឡើងទៅជា អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ មានភារកិច្ចគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលប្រមូលពន្ធដារក្នុងស្រុក(ពន្ធផ្ទៃក្នុង)បង្កើតគោលនយោបាយពន្ធដារ ដូចជាធ្វើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការយកពន្ធស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុដោយមានការកែសម្រួល និងបង្កើតការិយាល័យថ្មីបន្ថែមមួយចំនួនទៀត ដើម្បីសម្រួលដល់ការងារប្រមូលចំណូលពន្ធតាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ ១៣៤ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃ ទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ដើម្បីឆ្លើយតបស្របទៅតាមការវិវត្ត និងការបន្ទីកធំឡើងជាបន្តបន្ទាប់នៃវិសាលភាពប្រតិបត្តិការរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារទាំងមូល។

ឆ.សម័យកាលពីឆ្នាំ២០១២ ដល់បច្ចុប្បន្ន

នៅក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ លោក គង់ វិបុល ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដោយព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៨១២/៧៣៨ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២។

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានកែសម្រួល និងរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធបន្ថែមទៀតតាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ ៤៨៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៣ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការការងារជាក់ស្តែងឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ដោយកំណត់បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា "អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ" គឺជារដ្ឋបាលសារពើពន្ធ ដែលមានប្រព័ន្ធចាត់តាំងឯកភាពទទួលខុសត្រូវគ្រប់គ្រងទូទាំងប្រទេស និងត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តបទបញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធដារតាមការកំណត់របស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។

៣.១.២ ប្រភេទពន្ធនៅកម្ពុជា

ប្រភេទពន្ធ និងអាករមានចំនួន ១៦ មានដូចជា៖

១. ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល

២. ពន្ធអប្បបរមា

៣. ពន្ធលើឈ្នួលផ្ទះ និងដី

៤. ពន្ធកាត់ទុកទូទៅ

៥. ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម

៦. ពន្ធប៉ាតង់

៧. ពន្ធតែមប្រើសារពើពន្ធ (ស្លាកឃីហោ និងផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម)

៨. ពន្ធលើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន និងយានជំនិះគ្រប់ប្រភេទ

៩. ពន្ធប្រថាប់ត្រា

១០. ពន្ធលើដីធ្លីមិនប្រើប្រាស់

១១. ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ

១២. ពន្ធលើចំណេញមូលធន

១៣. អាករពិសេសលើទំនិញ និងសេវាមួយចំនួន

១៤. អាករបំភ្លឺសាធារណៈ

១៥. អាករលើតម្លៃបន្ថែម

១៦. អាករលើការស្នាក់នៅ

៣.១.៣ ប្រវត្តិពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

- ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស មានប្រវត្តិចាប់ផ្តើមដំបូងចេញពីព្រះរាជក្រមលេខ-១១.នស.៩៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៤ (ច្បាប់ស្តីអំពីហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ១៩៩៥)។ នៅមុនឆ្នាំនេះគ្មានពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សនៅកម្ពុជាទេ។
- ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ត្រូវបានអនុវត្តដំបូងពីព្រះរាជក្រមលេខ-១១.នស.៩៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៤ (ច្បាប់ស្តីអំពីហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ១៩៩៥)មែន តែត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដ៏ធំនៅឆ្នាំ១៩៩៧។
- ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សបាននឹងកំពុងអនុវត្តច្បាប់ពន្ធ១៩៩៧ លិខិតបទដ្ឋាននានាត្រឹមឆ្នាំ ១៩៩៧ រួមទាំងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបន្ថែមនៅឆ្នាំ២០០៣ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

៣.១.៤ ចក្ខុវិស័យ បេសកកម្ម គោលដៅ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ក.ចក្ខុវិស័យ

ចក្ខុវិស័យនៃយុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរយៈពេលមធ្យម ២០១៤-២០១៨ ទីផ្សារភ្ជាប់នឹងចក្ខុវិស័យនៃការអភិវឌ្ឍកម្ពុជា ដោយផ្តោតលើការប្រមូលចំណូលក្នុងស្រុកឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងភាពស័ក្តិសិទ្ធិ ដើម្បីឆ្លើយតបឱ្យបានសមស្របទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមប្រកបដោយចីរភាព។ កម្ពុជាតែងមានចក្ខុវិស័យសម្រេចឱ្យបាននូវឋានៈជាប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ដោយចំណូលសម្រាប់ប្រជាជនម្នាក់ៗក្នុងមួយឆ្នាំនឹងកើនឡើងដល់រង្វង់ ៤,០០០ ទៅ ៥,០០០ ដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ ២០៣០ តាមរយៈការធានា

ឱ្យបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដែលមានមូលដ្ឋានរឹងមាំ និងភាពធន់ខ្ពស់ សមធម៌នៃការបែងចែកផ្លែផ្កានៃកំណើនការពង្រឹងស្ថាប័នជាតិ និងប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចដើម្បីធានាបានប្រសិទ្ធភាព គណនេយ្យភាព តម្លាភាព និងធានាបានសមធម៌សង្គម ដែលមានបរិយាប័ន្នផ្តល់ឱកាសស្មើគ្នា និងប្រកបដោយយុត្តិធម៌។ ក្នុងន័យនេះ ចំណូលក្នុងស្រុករបស់កម្ពុជានឹងក្លាយជាគ្នាស់យ៉ាងសំខាន់ក្នុងការទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ការផ្តល់ការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ តាមរយៈការបែងចែកឡើងវិញនូវផលទុនជាតិក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃប្រព័ន្ធថវិកាជាតិដ៏សមស្របមួយ។ ម៉្យាងវិញទៀតការកៀរគរចំណូលឱ្យអស់សក្តានុពល គឺជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មិនអាចខ្វះបានសម្រាប់ការពង្រឹងភាពជាម្ចាស់លើការអភិវឌ្ឍប្រទេស និងបំពេញឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទាក់ទងទៅនឹងតម្រូវការនៃការចំណាយសាធារណៈចាំបាច់នានា ដើម្បីចូលរួមវិភាគទានដល់ការសម្រេចឱ្យបាននូវចក្ខុវិស័យខាងលើ។

ខ.បេសកកម្ម

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ មានបេសកកម្មធ្វើឱ្យសម្រេចការអនុវត្តច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានាស្តីពីពន្ធដារតាមការៈ

- ផ្តល់សេវាដល់អ្នកជាប់ពន្ធរួមមាន ការផ្តល់ព័ត៌មាន អប់រំ ពន្យល់ណែនាំ ដើម្បីឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានាស្តីពីពន្ធដារ។
- អនុវត្តកម្មវិធីចាប់បង្ខំ ដោយការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ការអនុវត្តវិធានការតឹងតែង និងអនុវត្តទោសទណ្ឌតាមការកំណត់នៃបទបញ្ញត្តិ ស្តីអំពីពន្ធដារចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធដែលមិនបានប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានា ស្តីពីពន្ធដារ។
- ប្រមូលចំណូលពន្ធ តាមការអនុវត្តត្រឹមត្រូវនូវច្បាប់ បទបញ្ញត្តិនានាស្តីពីពន្ធដារ និងការបង់ពន្ធគ្រប់គ្រាន់ចូលថវិកាជាតិ។
- ផ្តល់សេវា និងការអប់រំអ្នកជាប់ពន្ធ ដើម្បីធានាឱ្យច្បាប់នានាស្តីពីពន្ធដារត្រូវបានគោរព និងអនុវត្តត្រឹមត្រូវ។
- អនុវត្តកម្មវិធីចាប់បង្ខំប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ និងស្មើភាពគ្នាចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធ ដែលមិនគោរពច្បាប់ និងបទញ្ញត្តិស្តីពីសារពើពន្ធ។
- អនុវត្តគោលការណ៍យុត្តិធម៌ក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានាស្តីពីពន្ធដារដើម្បីបង្កើនការទុកចិត្តចំពោះរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ។
- បន្ថយការចំណាយជឿរបស់រដ្ឋបាលសារពើពន្ធក្នុងការរៀបចំកម្មវិធី និងកិច្ចដំណើរការរបស់ខ្លួនធ្វើឱ្យមានភាពសាមញ្ញចំពោះតម្រូវការផ្សេងៗ និងបន្ថយការចំណាយរបស់អ្នកជាប់ពន្ធ។
- បង្កើនសមត្ថភាពចំណេះដឹងដល់មន្ត្រីពន្ធដារជាប្រចាំដើម្បីបំពេញការងារឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ស្របតាមស្តង់ដារកំណត់។
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងតាមរយៈគោលនយោបាយកិច្ចដំណើរការការងារ និងប្រព័ន្ធការងារដែលមានភាពច្បាស់លាស់ និងមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ចំពោះការងាររបស់ខ្លួន។

គ.គោលដៅ

យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរយៈពេលមធ្យមមានគោលបំណងពង្រឹងរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ ដែលមិនមែនសារពើពន្ធលើកកម្ពស់វប្បធម៌បង់ពន្ធ និងការគោរពច្បាប់ ដើម្បីពង្រឹងការប្រមូលចំណូលឱ្យមានប្រសិទ្ធ

ភាពឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារដែលកំពុងលូតលាស់ និងការកើនឡើងនៃចំនួនអ្នកបង់ពន្ធ ដូចជាភាពស្មុគស្មាញនៃសកម្មភាពធុរៈកិច្ចក្នុងសម័យទំនើប ព្រមទាំងផ្តល់ភាពងាយស្រួលដល់ការគ្រប់គ្រ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវការផ្តល់សេវាជូនអ្នកបង់ពន្ធ រួមចំណែកកែលម្អបរិយាកាសវិនិយោគ និងការអភិវឌ្ឍលើវិស័យឯកជនជានាសមធម៌ និងយុត្តិធម៌សម្រាប់ពលរដ្ឋទាំងអស់។

ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងខាងលើយុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរយៈពេលមធ្យមបានកំណត់គោលដៅដូចតទៅៈ

(១)-ប្រមូលចំណូលចរន្តសរុបឱ្យកើនបានយ៉ាងតិចបំផុត ០៥ ពិន្ទុភាគរយ បន្ថែមលើផលធៀបរវាងចំណូលចរន្ត និងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយត្រូវកើនពី ១៥,១៨% នៅឆ្នាំ ២០១៤ ដល់ ១៧,៣៥% នៅឆ្នាំ ២០១៨។

(២)-ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍដើម្បីរក្សាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និងសម្រេចគោលដៅអភិវឌ្ឍជាតិដែលស្របនឹងយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣ ដើម្បីត្រៀមខ្លួនក្លាយជាប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នាពេលខាងមុខ។

(៣)-ពង្រីកលំហថវិកា ដើម្បីពង្រឹងស្ថេរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់គ្រប់គ្រងបំណុលប្រកបដោយចីរភាព និងកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស។

(៤)-បង្កើនធនធានថវិកាសម្រាប់តម្រូវការបន្ទាន់ករណីប្រធានស័ក្តិ និងវិបត្តិផ្សេងៗ ឬតម្រូវការចំណាយចាំបាច់ភ្លាមៗរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនាពេលអនាគត។

៣.១.៥ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង តួនាទី និងភារកិច្ច របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ក. រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង

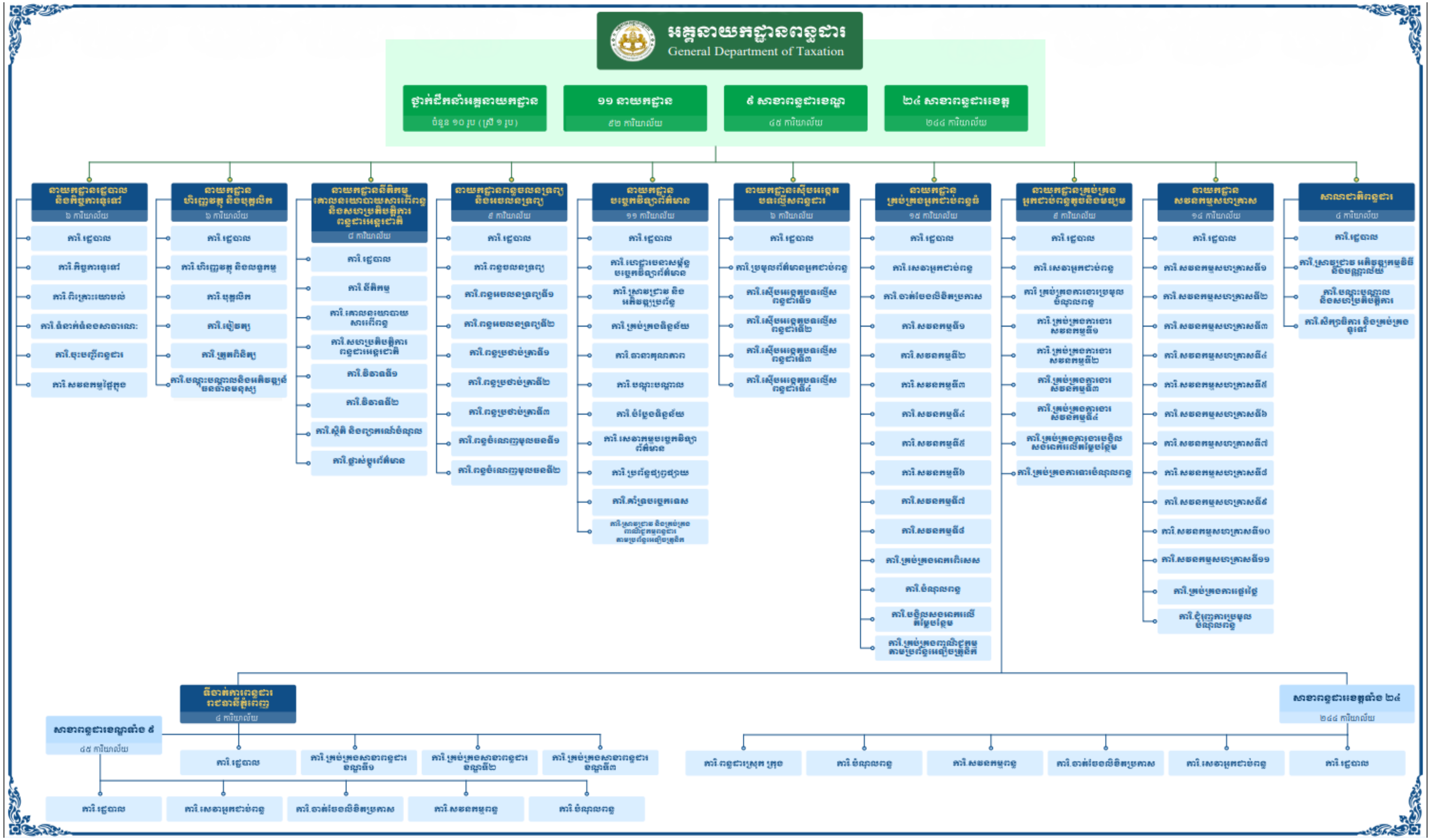

ក្នុងនោះនាយកដ្ឋានថ្នាក់កណ្ដាលក្រោមចំណុះរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានមានចំនួន៧ រួមមាន៖

⇨ នាយកដ្ឋានបុគ្គលិក និងរដ្ឋបាលហិរញ្ញវត្ថុ

⇨ នាយកដ្ឋានច្បាប់ វិវាទ និងស្ថិតិ

⇨ នាយកដ្ឋានសេវាអ្នកជាប់ពន្ធ និងបំណុលពន្ធ

⇨ នាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យ

⇨ នាយកដ្ឋានព័ត៌មានវិទ្យា

⇨ នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងអ្នកជាប់ពន្ធធំ

⇨ នាយកដ្ឋានសវនកម្មសហគ្រាស។

ខ. តួនាទី និងភារកិច្ចគណៈគ្រប់គ្រង

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានតួនាទី និងភារកិច្ចដូចជា៖

- ចូលរួមរៀបចំគោលនយោបាយសារពើពន្ធស្របតាមគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង បរិបទអន្តរជាតិ
- រៀបចំសេចក្ដីព្រាងច្បាប់លិខិតបទដ្ឋានស្ដីពីពន្ធដារកំណត់បញ្ជីឯកសារ និងលិខិតគតិយុត្តិនានា សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងប្រមូលពន្ធ
- ប្រមូលប្រាក់ពន្ធគ្រប់ប្រភេទបង់ចូលថវិកាជាតិ
- ចុះបញ្ជីអ្នកជាប់ពន្ធ
- ផ្ដល់ការអប់រំដល់អ្នកជាប់ពន្ធអំពីកាតព្វកិច្ចសារពើពន្ធ ផ្ដល់សេវា និងព័ត៌មានដល់អ្នកជាប់ពន្ធ ដើម្បីបង់ពន្ធឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិស្ដីពីពន្ធដារ
- កសាងកម្មវិធីសវនកម្ម និងបច្ចុប្បន្នភាពលើអ្នកជាប់ពន្ធ
- កំណត់មូលដ្ឋានគិតពន្ធ ប្រាក់ពន្ធ ពន្ធបន្ថែម និងការប្រាក់យឺតយ៉ាវ ចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធស្របតាម ច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិស្ដីពីពន្ធដារ
- ស៊ើបអង្កេតបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌលើបទបញ្ញត្តិស្ដីពីពន្ធដារ
- អនុវត្តវិធានការតឹងតែង និងដាក់ទោសទណ្ឌតាមច្បាប់ចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ផ្ទុយនឹងច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិស្ដីពីពន្ធដារ
- ធ្វើទំនើបកម្មរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ
- រៀបចំ និងអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាតិ និងអន្តរជាតិនានាទាក់ទិននឹងពន្ធដារ
- រៀបចំផែនការជ្រើសរើស បណ្ដុះបណ្ដាល និងកសាងសមត្ថភាពធនធានមនុស្សទាក់ទិនទៅនឹង ពន្ធដារ។

៣.២ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

៣.២.១ មូលហេតុនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ច្បាប់ ឬបទបញ្ញត្តិដែលអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បានចេញសេចក្ដីប្រកាសដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់កន្លងមក តែងត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពសារជាថ្មីដើម្បី៖

- ទី១: កំណែទម្រង់ពន្ធត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់ជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងការកាត់បន្ថយនូវអសមភាពក្នុងការបែងចែកធនធាន។
- ទី២: កំណែទម្រង់ពន្ធត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីទ្រទ្រង់ស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងការបង្កើនចំណូលសាធារណៈ ។

មូលហេតុដែលនាំឱ្យមានកំណែទម្រង់ពន្ធរួមមាន:

- ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍភាគច្រើនត្រូវញាំញីដោយឱនភាពសារពើពន្ធរ៉ាំរ៉ៃ ដោយសារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមមិនគ្រប់គ្រាន់។ ការបង្កើនចំណូលពន្ធផ្តល់ប្រាក់ចំណូលជាក់លាក់មួយសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនោះ ។

- អស្ថិរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ការបង្កើនការយកពន្ធជារួមបង្កើតគុណវិបត្តិជាច្រើនក្នុងសេដ្ឋកិច្ច និងឈានដល់កាត់បន្ថយចំណូលជាក់ស្តែងរបស់រដ្ឋ។ សម្រាប់ការកាត់បន្ថយចំណូល-ចំណាយនេះ បានចាត់ទុកជាបរិយាទាននៃប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ចចំពោះការយកពន្ធ ។

- អសមធម៌ក្នុងការបែងចែកធនធានសង្គម ដោយសារអ្នកក្រីក្រទទួលបន្ទុកធ្ងន់ធ្ងរ ច្រើនជាងអ្នកដែលមានជីវភាពប្រសើរជាង ដែលជាទូទៅបង់ពន្ធតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះចំណូលមួយថ្ងៃរបស់ពួកគេមិនមែនជាកំរៃឈ្នួល ឬជាប្រាក់បៀវត្សច្រើនតែ ជាចំណូលបានមកពីការប្រកបការងារដោយខ្លួនឯង ឬចំណូលជាទំនិញមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលសម្រាប់ការយកពន្ធ ម្យ៉ាងទៀតដោយសារតែការកំណត់ ឬការគ្រប់គ្រងខ្សោយរបស់រដ្ឋាភិបាលពន្ធ។ នៅប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ការយកពន្ធលើក្រុមអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ឬមានអំណាចជារួមពុំសូវមានប្រសិទ្ធភាពទេ ដោយសារការឃុបឃិតផ្សេងៗ ឬការពុំអនុវត្តច្បាប់។ ប្រការនេះនាំឱ្យមានវិវាទរវាងអ្នកមាន និងអ្នកក្រកាន់តែឆ្ងាយឡើង ជាពិសេសនាំឱ្យមានអសមធម៌ក្នុងការរស់នៅដែលទីបំផុត នឹងធ្វើឱ្យបញ្ហាសង្គមកើនទ្វេឡើង បើសិនពុំមានកំណែទម្រង់នៃការបែងចែកនេះឱ្យបានច្បាស់លាស់ទេ ។

- បញ្ហារដ្ឋបាលនៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍភាគច្រើនការគ្រប់គ្រងពន្ធនៅខ្សោយ ហើយបញ្ហាគេចវេសពន្ធ និងអំពើពុករលួយជាទូទៅមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ។ ភាពទន់ខ្សោយក្នុងការគ្រប់គ្រងពន្ធកើតចេញមកពីកត្តាទំនាក់ទំនងទៅវិញទៅមកជាច្រើនរួមមាន ច្បាប់ និងនីតិវិធីពន្ធស្មុគស្មាញខ្លួនឯងប្រព័ន្ធព័ត៌មានខ្សោយ អំពើពុករលួយ និងឥទ្ធិពលនយោបាយក្នុងការគ្រប់គ្រងពន្ធ។ ការពង្រឹង និងពង្រីកការគ្រប់គ្រងពន្ធដែលទាមទារឱ្យបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការកំណត់មូលដ្ឋានពន្ធគឺគោលដៅទីបួននៃកំណែទម្រង់ពន្ធ។

៣.២.២. ដំណាក់កាលនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ជាការពិតណាស់ការបង់ពន្ធពីសំណាក់បណ្តាលប្រជាពលរដ្ឋពិតជាបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកៀរគរ ចំណូលសម្រាប់ប្រទេសជាតិដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងចំណាយទូទាំងប្រទេស។ ទោះជាយ៉ាងណាការដកហូតពន្ធតែងតែបង្កការឈឺចាប់ដល់អ្នកជាប់ពន្ធ ព្រោះការដកហូតពន្ធនេះ គឺត្រូវបានកាត់បន្ថយនូវបៀវត្សដែលជាប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់របស់និយោជិតតែម្តង។ ដូច្នេះហើយបានជាការប្រមូលពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈគ្រប់សហគ្រាស ដែលជាអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជនដែលប្រកបអាជីវកម្ម ស្ថាប័នរដ្ឋ និងអង្គការនានាដែលមានកាតព្វកិច្ចកាត់ទុក និងបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សត្រូវប្រមូលតាមរបៀបកាត់ទុកជាមុនជារៀងរាល់ខែដោយនិយោជកនៅរាល់ពេលបើកប្រាក់បៀវត្ស។ និយោជក ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចកាត់ទុកពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស នៅមុនពេលបើកប្រាក់បៀវត្សឱ្យដល់និយោជិត និងបង់ប្រាក់ពន្ធដែលបានកាត់ទុកនោះ ត្រូវ

ភ្ជាប់ជាមួយនូវលិខិតប្រកាសសារពើពន្ធប្រចាំខែនូវចំនួន ទឹកប្រាក់ ដែលដកហូតបានពីនិយោជិតជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធយ៉ាងយឺតបំផុតនៅថ្ងៃទី២០នៃខែបន្ទាប់ពីខែដែលប្រាក់បៀវត្សត្រូវបានបើក។

បើនិយាយអំពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សនេះវិញ គឺជាពន្ធប្រចាំខែដែលកំណត់លើប្រាក់បៀវត្ស ដែលបានទទួលក្នុងការបំពេញសកម្មភាពបម្រើការងារ។ សម្រាប់និយោជិតនិវាសនជន ដែលទទួលបានប្រាក់បៀវត្សពីសកម្មភាពបម្រើការងាររបស់ខ្លួន ដែលទទួលបានក្នុងក្របខណ្ឌនៃការបំពេញសកម្មភាពបម្រើការងារនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងនៅក្រៅកម្ពុជា គឺមានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ពន្ធជូនរដ្ឋទៅតាមកម្រិតនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធនីមួយៗ។

បើគិតពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងកម្រិតនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដែលបានចេញនូវសេចក្តីប្រកាសកែសម្រួល និងបទបញ្ញត្តិនានាទាក់ទិននឹងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សគឺបានឆ្លងកាត់ចំនួន ០៦ដំណាក់កាលរួចមកហើយះ

- **លើកទី០១៖ ឆ្នាំ ១៩៩៧**

បន្ទាប់ពីច្បាប់ដែលបានចេញផ្សាយជាលើកដំបូងដោយព្រះរាជក្រមលេខ១១.នស.៩៤ ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៤ អំពីការកកើតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ហើយត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដ៏ធំមួយក្នុងឆ្នាំ១៩៩៧ បើយោងតាមព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០២៩៧/០៣ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩៧ ច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ដែលក្នុងនោះក៏មានចែងទាក់ទងនឹងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សផងដែរ ស្ថិតនៅត្រង់ជំពូកទី២ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ដែលមានចែងជា៤ផ្នែក។

ផ្នែកទី១ បទបញ្ញត្តិទូទៅ

ត្រង់ផ្នែកនេះ បើនិយាយទៅលើការកំណត់និយមន័យ នៃពាក្យមួយចំនួនដូចជាពាក្យ ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និវាសនជន អនិវាសនជន និយោជក និយោជិត ប្រាក់បៀវត្សប្រភពកម្ពុជា ប្រភពបរទេស និងប្រាក់បៀវត្ស។

ផ្នែកទី២ ប្រាក់បៀវត្សលើកលែងពន្ធ

ត្រង់ផ្នែកនេះនិយាយអំពីប្រាក់បៀវត្សប្រចាំខែរបស់មន្ត្រីការទូត និងមន្ត្រីបរទេសដទៃទៀតដែលត្រូវទទួលបានការលើកលែងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

ផ្នែកទី៣ មូលដ្ឋានគិតពន្ធប្រចាំខែ ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ និងការកំណត់ប្រាក់ពន្ធប្រចាំខែ

ផ្នែកនេះនិយាយអំពីប្រាក់បៀវត្សណាខ្លះដែលត្រូវបានយកមកគណនាពន្ធប្រចាំខែ និងប្រភេទណាខ្លះត្រូវបានផាត់ចេញពីបៀវត្សជាប់ពន្ធ(ប្រាក់កាត់ទុកដែលជាកាតព្វកិច្ចក្នុងប្រតិបត្តិការច្បាប់ការងារ និងការទូទាត់នានា)។ ហើយក៏មានបញ្ជាក់ទៅលើប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែមានដូចជា៖

-ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែរបស់និយោជិតនិវាសនជនរួមមានៈ

. ប្រាក់បៀវត្សដែលទទួលបានប្រភពកម្ពុជា

. ប្រាក់បៀវត្សដែលទទួលបានប្រភពបរទេស

. ប្រាក់បុរេប្រទាន ប្រាក់ឱ្យខ្ចី ឬប្រាក់រំដោះ

-ស្ថានភាពគ្រួសាររបស់និយោជិតៈ កូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធដែលជាមេផ្ទះដែលទទួលបានការបន្ថយមូលដ្ឋានកំណត់ពន្ធចំនួន ៧៥,០០០រៀល ក្នុងកូនម្នាក់ៗ និងសហព័ទ្ធម្នាក់ក្នុងមួយខែ។

-ចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសជនប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធរួមមានបៀវត្សប្រភពកម្ពុជា។ សម្រាប់និយោជិត និវាសនជនប្រាក់ពន្ធត្រូវបង់ត្រូវកំណត់លើប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ និងត្រូវកាត់ទុកដោយនិយោជក តាមអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ដូចតទៅ:

ភាគបៀវត្សប្រចាំខែត្រូវជាប់ពន្ធ	អត្រាពន្ធ
ពី ០៛ ០០ ដល់ ៥០០,០០០ ៛ ០០	០%
ពី ៥០០,០០១៛ ០០ ដល់ ១,២៥០,០០០ ៛ ០០	៥%
ពី ១,២៥០,០០១៛ ០០ ដល់ ៨,៥០០,០០០ ៛ ០០	១០%
ពី ៨,៥០០,០០១៛ ០០ ដល់ ១២,៥០០,០០០ ៛ ០០	១៥%
លើសពី ១២,៥០០,០០០ ៛	២០%

ផ្នែកទី៤ កាតព្វកិច្ចរបស់និយោជក និងនិយោជិត

និយោជកមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការដកហូតពន្ធលើបៀវត្សពីនិយោជិត ដើម្បីបង់ជូនរដ្ឋ ហើយនិយោជិតក៏ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សទៅកាន់និយោជកផងដែរ។

- **លើកទី០២៖ ឆ្នាំ ២០១៥**

(យោងតាមសេចក្តីណែនាំ ស្តីអំពីការអនុវត្តអត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ) អនុលោមតាមមាត្រា៤៧ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើ ដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២១៤/០២៦ ចុះ ថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ បានធ្វើការកែសម្រួលកម្រិតប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធម្តងទៀត តាមតារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មីដូចខាងក្រោម៖

ភាគបៀវត្សប្រចាំខែត្រូវបង់ពន្ធ	**អត្រាពន្ធ**
ពី ០៛ ដល់ ៨០០,០០០ ៛	០%
ពី ៨០០,០០១ ៛ ដល់ ១,២៥០,០០០ ៛	៥%
ពី ១,២៥០,០០១ ៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០ ៛	១០%
ពី ៨,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០ ៛	១៥%
លើសពី ១២,៥០០,០០០ ៛	២០%

- **លើកទី ០៣៖ ឆ្នាំ ២០១៧** (សេចក្តីណែនាំ ស្តីពីការអនុវត្តអត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មី)

អនុលោមតាមមាត្រា៤៧ថ្មី (មួយ) នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដោយច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ២០១៧ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/ ១២១៦/០១៩ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦ បានធ្វើការកែសម្រួលកម្រិតប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធម្តងទៀត តាមតារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មីមានដូចខាងក្រោម៖

ភាគបៀវត្សរ៍ប្រចាំខែត្រូវបង់ពន្ធ	អត្រាពន្ធ
ពី ០ ៛ ដល់ ១,០០០,០០០ ៛	0%
ពី ១,០០០,០០១ ៛ ដល់ ១,៥០០,០០០ ៛	៥%
ពី ១,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០ ៛	១០%
ពី ៨,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០ ៛	១៥%
លើសពី ១២,៥០០,០០០ ៛	២០%

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានបញ្ជាក់ថា ដើម្បីសម្រួលដល់ជីវភាពការរស់នៅរបស់មន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានសម្រេចធ្វើការតំឡើងកម្រិតកាត់បន្ថយមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះកូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះក្នុងម្នាក់ៗពី ៧៥,០០០ រៀល ដល់ ១៥០,០០០ រៀលក្នុងមួយខែ (កើនឡើងពីរដង)។ ការតំឡើងកម្រិតកាត់បន្ថយនេះធ្វើឱ្យមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សកាន់តែតិច ដែលនាំឱ្យមន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ ដែលមានប្រាក់បៀវត្សលើសពី ១,០០០,០០០ រៀល អាចនឹងរួចផុតពីការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ និងលម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ៖

ភាគបៀវត្សរ៍ជាប់ពន្ធប្រចាំខែ	អត្រា	លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ
ពី ០៛ ដល់ ១,០០០,០០០៛	០ %	០ ៛
ពី ១,០០០,០០១៛ ដល់ ១,៥០០,០០០៛	៥ %	៥០,០០០ ៛
ពី ១,៥០០,០០១៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០៛	១០ %	១២៥,០០០ ៛
ពី ៨,៥០០,០០១៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០៛	១៥ %	៥៥០,០០០ ៛
លើសពី ១២,៥០០,០០០៛	២០ %	១,១៧៥,០០០ ៛

- **លើកទី ០៤៖ ឆ្នាំ ២០១៨**

យោងតាមសេចក្តីណែនាំស្តីពីការអនុវត្តអត្រាពន្ធថ្មីលើប្រាក់របៀវត្សថ្មីរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុអនុលោមតាមមាត្រា៤៧ថ្មី (ពីរ) នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដោយច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ២០១៨ ដែលបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២១៧/០១៩ ចុះថ្ងៃទី០៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៧ បានធ្វើការកែសម្រួលកម្រិតប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធម្តងទៀតតាមតារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មីមានដូចខាងក្រោម៖

ភាគបៀវត្សរ៍ប្រចាំខែត្រូវបង់ពន្ធ	អត្រាពន្ធ
ពី ០ ៛ ដល់ ១,២០០,០០០ ៛	0%
ពី ១,២០០,០០១ ៛ ដល់ ២,០០០,០០០ ៛	៥%
ពី ២,០០០,០០១ ៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០ ៛	១០%
ពី ៨,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០ ៛	១៥%
លើសពី ១២,៥០០,០០០ ៛	២០%

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានបញ្ជាក់ទៀតថា ដើម្បីសម្រួលដល់ស្ថានភាពនៃគ្រួសារ មន្រ្តីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់បន្ថយមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះកូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះក្នុងម្នាក់ៗ ១៥០,០០០ រៀលក្នុងមួយខែ។ ការកាត់បន្ថយនេះ ធ្វើឱ្យមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សកាន់តែទាប ធ្វើឱ្យមន្រ្តីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមាន បន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តីឬប្រពន្ធ និងដែលមានប្រាក់បៀវត្សក្នុងរង្វង់ពី ១,២០០,០០១ រៀល ដល់ ១,៦០០,០០០រៀល (ប្រមាណពី៣០០ ទៅ ៤០០ ដុល្លារអាមេរិក) អាចនឹងរួចផុតពីការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ និងលម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ÷

ភាគបៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ	**អត្រា**	**លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ**
ពី ០៛ ដល់ ១,២០០,០០០៛	០ %	០ ៛
ពី ១,២០០,០០១៛ ដល់ ២,០០០,០០០៛	៥ %	៦០,០០០ ៛
ពី ២,០០០,០០១៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០៛	១០ %	១៦០,០០០ ៛
ពី ៨,៥០០,០០១៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០៛	១៥ %	៥៨៥,០០០ ៛
លើសពី ១២,៥០០,០០០៛	២០ %	១,២១០,០០០ ៛

-លើកទី ០៥៖ ឆ្នាំ ២០២០

យោងសេចក្តីណែនាំស្តីពី ការអនុវត្តអត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មីរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ អនុលោមតាមមាត្រា៥ នៃអនុក្រឹត្យលេខ ០៩ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ស្តីពីតារាងភាគនៃប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធប្រចាំឆ្នាំ និងតារាងភាគនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ។ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសូមធ្វើការណែនាំដូចតទៅ៖

តារាងអត្រាកំណត់តាមថ្នាក់ថ្មីមានដូចខាងក្រោម៖

ភាគបៀវត្សប្រចាំខែត្រូវបង់ពន្ធ	**អត្រាពន្ធ**
ពី ០ ៛ ដល់ ១,៣០០,០០០ ៛	0%
ពី ១,៣០០,០០១ ៛ ដល់ ២,០០០,០០០ ៛	៥%
ពី ២,០០០,០០១ ៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០ ៛	១០%
ពី ៨,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០ ៛	១៥%
លើសពី ១២,៥០០,០០០ ៛	២០%

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានបញ្ជាក់ទៀតថា ដើម្បីសម្រួលស្ថានភាពជីវភាពគ្រួសារ មន្រ្តីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិតដែលមាន បន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់បន្ថយមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះកូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះក្នុងម្នាក់ៗ ១៥០,០០០ រៀលក្នុងមួយខែ។ ការកាត់បន្ថយនេះ ធ្វើឱ្យមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សកាន់តែទាប ធ្វើឱ្យមន្រ្តីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ ដែលមានប្រាក់បៀវត្សក្នុង

រង្វង់ពី ១,៣០០,០០១ រៀល ដល់ ២,០០០,០០០ រៀល (ប្រមាណពី ៣២៥ ទៅ ៥០០ដុល្លាអាមេរិក) អាចនឹងផុតពីការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ និងលម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ៖

ភាគបៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ	**អត្រា**	**លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ**
ពី ០៛ ដល់ ១,៣០០,០០០៛	០ %	០ ៛
ពី ១,៣០០,០០១៛ ដល់ ២,០០០,០០០៛	៥ %	៦៥,០០០ ៛
ពី ២,០០០,០០១៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០៛	១០ %	១៦៥,០០០ ៛
ពី ៨,៥០០,០០១៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០៛	១៥ %	៥៩០,០០០ ៛
លើសពី ១២,៥០០,០០០៛	២០ %	១,២១៥,០០០ ៛

- លើកទី ០៦៖ ឆ្នាំ ២០២៣

យោងសេចក្តីណែនាំ ស្តីពីការអនុវត្តអត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មីរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ អនុលោមតាមមាត្រា៤ នៃអនុក្រឹត្យលេខ ១៩៦ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២ ស្តីពីតារាងភាគនៃប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធប្រចាំឆ្នាំ និងតារាងភាគនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ។ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ សូមធ្វើការណែនាំដូចតទៅ៖

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មីមានដូចខាងក្រោម៖

ភាគបៀវត្សប្រចាំខែត្រូវបង់ពន្ធ	**អត្រាពន្ធ**
ពី ០ ៛ ដល់ ១,៥០០ ០០០ ៛	0%
ពី ១,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ២,០០០,០០០ ៛	៥%
ពី ២,០០០,០០១ ៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០ ៛	១០%
ពី ៨,៥០០,០០១ ៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០ ៛	១៥%
លើសពី ១២,៥០០,០០០ ៛	២០%

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានបញ្ជាក់ទៀតថា ដើម្បីសម្រួលស្ថានភាពជីវភាពគ្រួសារ មន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិតដែលមាន បន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់បន្ថយមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះកូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ ក្នុងម្នាក់ៗ ១៥០,០០០ រៀលក្នុងមួយខែ។ ការកាត់បន្ថយនេះ ធ្វើឱ្យមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សកាន់តែទាប ធ្វើឱ្យមន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តី ឬប្រពន្ធ និងដែលមានប្រាក់បៀវត្សក្នុងរង្វង់ពី ១,៥០០,០០១ រៀល ដល់ ២,០០០,០០០ រៀល (ប្រមាណពី ៣៧៥ ទៅ ៥០០ ដុល្លារអាមេរិក) អាចនឹងរួចផុតពីការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ និងលម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ៖

ភាគបៀវត្សរ៍ជាប់ពន្ធប្រចាំខែ	**អត្រា**	**លម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ**
ពី ០៛ ដល់ ១,៥០០,០០០៛	០ %	០ ៛
ពី ១,៥០០,០០១៛ ដល់ ២,០០០,០០០៛	៥ %	៧៥,០០០ ៛
ពី ២,០០០,០០១៛ ដល់ ៨,៥០០,០០០៛	១០ %	១៧៥,០០០ ៛
ពី ៨,៥០០,០០១៛ ដល់ ១២,៥០០,០០០៛	១៥ %	៦,០០,០០០ ៛
លើសពី ១២,៥០០,០០០៛	២០ %	១,២២៥,០០០ ៛

រូបមន្ត៖

ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥០,០០០៛ x សហព័ទ្ធ និងចំនួនកូនក្នុងបន្ទុក

មូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (មពបវ) = ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ) - ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (ពបវ) = (មពបវx អត្រាពន្ធ) - លម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ (លបព)

កំណត់សម្គាល់៖

ចំពោះកម្មករនិយោជិត នៃរោងចក្រ សហគ្រាស ប្រសិនបើប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ) មានរួមបញ្ចូលនូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភដែលទទួលបានពីការបំពេញការងារ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភនោះត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដកចេញពីប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ)។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ កម្មករនិយោជិត នៃរោងចក្រ សហគ្រាស ម្នាក់មានប្រាក់បៀវត្ស ២,០០០,០០០ រៀល ដែលក្នុងនោះមានប្រាក់ឧបត្ថម្ភសោហ៊ុយធ្វើដំណើរ និងថ្លៃបាយសរុបចំនួន ២០០,០០០ រៀល។

ក. ករណីនៅលីវ

មពបវ = ២,០០០,០០០៛ - ២០០,០០០៛ = ១,៨០០,០០០៛ (ត្រូវជាប់ពន្ធតាមអត្រា ៥%)

លបព = ៧៥,០០០៛

ពបវ = (១ ៨០០,០០០៛ X ៥%) - ៧៥,០០០៛ = ១៥,០០០៛

ខ. ករណីមានសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ និងកូន៣នាក់ក្នុងបន្ទុក

ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥,០០០៛ X ៤នាក់ = ៦០០,០០០៛

មពបវ = ២,០០០,០០០៛ - ២០០,០០០៛ - ៦០០,០០០៛ = ១,២០០,០០០៛ (ត្រូវជាប់ពន្ធតាមអត្រា 0%)

លបព = 0៛

ពបវ = (១,២០០,០០០៛ X 0%) - 0៛ = 0៛

ឧទាហរណ៍ទី២៖ អ្នកគ្រប់គ្រងក្រុមហ៊ុនម្នាក់មានប្រាក់បៀវត្ស ៩,០០០,០០០ រៀល

ក. ករណីនៅលីវ

មពបវ = ៩,០០០,០០០៛ (ត្រូវជាប់ពន្ធតាមអត្រា ១៥%)

លបព = ៦០០,០០០៛

ពបវ = (៩,០០០,០០០៛ X ១៥%) - ៦០០,០០០៛ = ៧៥០,០០០៛

ខ. ករណីមានសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ និងកូន៣នាក់ក្នុងបន្ទុក

ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥,០០០៛ X ៤នាក់ = ៦០០,០០០៛

មពបវ = ៩,០០០,០០០៛ - ៦០០,០០០៛ = ៨,៤០០,០០០៛ (ត្រូវជាប់ពន្ធតាមអត្រា ១០%)

លបព = ១៧៥,០០០៛

ពបវ = (៨,៤០០,០០០៛ X ១០%) - ១៧៥,០០០៛ = <u>៦៦៥,០០០៛</u>

៣.២.៣ លក្ខណៈខុសប្លែកនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សពីមួយដំណាក់កាលទៅមួយដំណាក់កាល

បន្ទាប់ពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពអស់រយៈពេល ៦ ដងរួចមកគឺនៅឆ្នាំ ១៩៩៧, ២០១៥, ២០១៧, ២០១៨, ២០២០ និង២០២៣ យើងសង្កេតឃើញថាមានលក្ខណៈខុសប្លែកគ្នាដូចជា៖

-អត្រាកំណើនតាមថ្នាក់

-ការគណនាទាយជ្ជទានសម្រាប់សហព័ទ្ធ និងកូនក្នុងបន្ទុក

-របៀបក្នុងការគណនាប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ។

៣.៣ ផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចពីការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

បច្ចុប្បន្នយើងឃើញថា ពន្ធគឺជារបបស្វ័យប្រកាសរបស់រដ្ឋ ដែលអ្នកជាប់ពន្ធត្រូវមានចំពោះរដ្ឋ និងជាកាតព្វកិច្ចរបស់គ្រប់សមាសភាព ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ពិសេស ។ ការបង់ពន្ធ គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់ពលរដ្ឋគ្រប់រូប ឬស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានាដែលត្រូវបង់ជូនរដ្ឋ ដើម្បីរួមចំណែកការពារ និងអភិវឌ្ឍមាតុភូមិ។ ចំណូលដែលបានទទួលមកពី ការបង់ពន្ធនឹងត្រូវយកទៅប្រើប្រាស់នៅក្នុងកិច្ចការដ៏ចាំបាច់ដូចជា បើកប្រាក់ខែជូនមន្ត្រីរាជការ ទាហានកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ សាងសង់ស្ពាន សាងសង់សាលារៀន ការពារព្រំដែន សាងសង់ផ្លូវថ្នល់ សាងសង់មន្ទីរពេទ្យ ។ល។ អ្នកបង់ពន្ធមានច្រើនប្រភេទដូចជា ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ អ្នកជាប់ពន្ធតូច ពន្ធមធ្យម និងពន្ធធំ។ ហើយពន្ធមួយប្រភេទដែលយើងឧស្សាហ៍ជួបប្រទះនោះ គឺពន្ធប្រាក់បៀវត្ស។ ជាការពិតណាស់ឃើញថារដ្ឋបានផ្តល់សិទ្ធិឱ្យប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការ ប្រកបមុខរបរ អ្នកធ្វើការងារ និងអាជីវកម្មផ្សេងៗ

ដើម្បីរកចំណូលសម្រាប់ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ។ ដូច្នេះហើយប្រជាពលរដ្ឋក៏ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចបង់ប្រាក់ជូនរដ្ឋវិញដើម្បីបង្កើតឱ្យមានការអភិវឌ្ឍក្នុងប្រទេសទាំងមូលផងដែរ។ បើយើងក្រឡេកមកមើលចំណូលដែលបានមកពីការបង់ពន្ធរបស់ប្រជាពលរដ្ឋយើងក៏សង្កេតឃើញថា រាជរដ្ឋាភិបាលបានធ្វើសេវាកម្មបម្រើជូនដល់ប្រជាពលរដ្ឋដូចជា ប៉ូលីសការពារសន្តិសុខ ទាហានសន្តិសុខជាតិ ការពារព្រំដែន និងគ្រូបង្រៀនបម្រើសេវាអប់រំ មន្ទីរពេទ្យបម្រើសេវាសុខភាព ផ្លូវ ស្ពាន បម្រើសេវាផ្នែកគមនាគមន៍ជាដើម។ រាល់ប្រាក់ប្រជាពលរដ្ឋបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ ទាំងអស់បានយកទៅបម្រើការជូនប្រជាពលរដ្ឋ ដោយប្រយោលនៅសេវាកម្ម ដែលខ្ញុំបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ បន្ទាប់មកទៀតចំណូលទាំងអស់នោះបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ចំពោះសេដ្ឋកិច្ច ហើយក៏ជាផ្នែកមួយសម្រាប់ធ្វើឱ្យប្រទេសជាតិរីកចម្រើនគ្រប់វិស័យ។ តាមការពិតការបង់ពន្ធ វាគឺជាការចូលរួមចំណែកក្នុងថវិកាជាតិ ដើម្បីឱ្យរដ្ឋមានប្រាក់យកទៅចំណាយ ដោយមិនចាំបាច់បោះពុម្ពប្រាក់ដែលអាចបង្កឱ្យមានបញ្ហាអតិផរណា។ សម្រាប់កម្ពុជា ការបង្កើនចំណូលពីការបង់ពន្ធ គឺជាគន្លឹះដ៏សំខាន់មួយ ដើម្បីឈានទៅបញ្ឈប់ការពឹងផ្អែកលើជំនួយពីបរទេស។ សម្រាប់អ្នកបង់ពន្ធថ្វីត្បិតតែពន្ធនេះមិនមានការកំណត់អំពីសេវាណាមួយជាថ្នូរមកវិញជាក់លាក់ក៏ពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែ គេអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ជាច្រើន ដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលពីការបង់ពន្ធនេះ ពីព្រោះថា ប្រាក់ដែលបានពីការបង់ពន្ធនេះនឹងត្រូវយកទៅចំណាយទៅលើការបើកប្រាក់បៀវត្សដល់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធដែលជាអ្នកទទួលបន្ទុកផ្តល់សេវារដ្ឋបាល ការពារសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ និងការពារអធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដីរបស់ប្រទេស។

បើនិយាយពីការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃវិញ ឃើញថាពលរដ្ឋម្នាក់ៗអាចទទួលបាននូវផលប្រយោជន៍ពីការបង់ពន្ធ ហើយពេលខ្លះទាំងមិនដឹងខ្លួន គឺតាមរយៈសេវាសាធារណៈ ឬហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលគេប្រើប្រាស់ជារៀងរាល់ថ្ងៃដូចជា ស្ពាន ផ្លូវថ្នល់ សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ។ល។ ដើម្បីធានានូវសេវាសាធារណៈអស់ទាំងនេះដូចជា ការសាងសង់ ជួសជុលថែទាំ ស្ពាន ថ្នល់ អគារសាលារៀន និងមន្ទីរពេទ្យ ការបើកប្រាក់បៀវត្សជូនទៅដល់គ្រូបង្រៀន និងគ្រូពេទ្យ រដ្ឋត្រូវការចំណាយប្រាក់ ហើយប្រភពចំណូលដ៏ធំបំផុតនៃថវិការបស់រដ្ឋ គឺបានមកពីការបង់ពន្ធ។ គោលការណ៍ដ៏សំខាន់មួយ នៃការបង់ពន្ធ គឺ "សាមគ្គីភាព" និង "សមធម៌"។ បន្ទុកបង់ពន្ធត្រូវតែសមាមាត្រទៅតាមលទ្ធភាពរបស់ពលរដ្ឋម្នាក់ៗ ក៏ប៉ុន្តែសេវាសាធារណៈដែលកើតចេញពីការបង់ពន្ធនេះត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់សមូហភាពទាំងមូល។ ចំណែកអ្នកដែលរកចំណូលបានច្រើនត្រូវបង់ច្រើន ហើយបើទោះបីជាផលប្រយោជន៍ដែលគេទទួលបានមកវិញ មានតិចជាងទំហំពន្ធដែលគេបានបង់ ប៉ុន្តែគេបានចូលរួមចំណែកជួយដល់ពលរដ្ឋដែលខ្វះខាត។ ដូចនេះយើងឃើញថា ទាល់តែមានសាមគ្គីភាព និងសមធម៌រួមគ្នាទើបបង្កើតឱ្យមាន ការអភិវឌ្ឍ កើតមានឡើងចំពោះប្រទេសជាតិ។ បន្ថែមពីនេះទៅទៀតនោះ យើងឃើញថារដ្ឋក៏បានចំណាយជាច្រើនចំពោះសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជាតិជាច្រើនដូចជាៈ

- បើកប្រាក់បៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ មន្ត្រី កម្លាំងប្រដាប់អាវុធគ្រប់ប្រភេទ និងនិវត្តន៍ជន ។
- ពន្ធជាប្រភពចំណូលដ៏សំខាន់ដើម្បីទ្រទ្រង់ និងដំណើរការរដ្ឋទាំងមូល ៖ ពន្ធដែលប្រមូលបានគឺសម្រាប់ចំណាយទៅលើ គ្រឿងឧបករណ៍ គ្រឿងសង្ហារឹម សម្ភារៈការិយាល័យនៅតាមក្រសួង មន្ទីរ ស្ថាប័ន និងអង្គភាពចំណុះឱ្យរដ្ឋ ។

- ប្រាក់ពន្ធដែលរដ្ឋប្រមូលបាន គឺសម្រាប់ចំណាយទៅលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គមដូចជា៖ ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យជាដើម ។
- ចំណាយទៅលើវិស័យអប់រំ និងសុខាភិបាល ៖ ការសិក្សា អប់រំចំណេះដឹងទូទៅដោយមិនបង់ប្រាក់ តាមព្យាបាលនៅតាមមណ្ឌលសុខភាព និងមន្ទីរពេទ្យរដ្ឋ ។
- ប្រាក់ពន្ធក៏ត្រូវបានចំណាយទៅលើវិស័យសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម និងវិស័យការពារជាតិ ។
- ការបង់ពន្ធគឺជាការទទួលខុសត្រូវសង្គម និងបង្ហាញពីកាយវិការស្របច្បាប់របស់រដ្ឋ ។

តាមការពិត កាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធនេះមានប្រវត្តិដ៏ចំណាស់រាប់ពាន់ឆ្នាំមកហើយ ពោលគឺ ចាប់តាំងពីការបង្កើតរដ្ឋដំបូង កាលពីប្រមាណជា ៦ពាន់ឆ្នាំមុនម្ល៉េះ។ បើនិយាយឱ្យចំទៅ ការបង់ពន្ធ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការបង្កើតរដ្ឋ តាំងពីដំបូង គឺរដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់ និងការពារសន្តិសុខរបស់ប្រជាជន ព្រមទាំងជានានូវសេវាសាធារណៈសម្រាប់សហគមន៍ ចំណែកពលរដ្ឋវិញមានកាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ។ សម្រាប់អ្នកបង់ពន្ធ ថ្វីត្បិតតែពន្ធនេះមិនមានការកំណត់អំពីសេវាណាមួយជាថ្នូរមកវិញជាក់លាក់ក៏ពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែគេអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ជាច្រើន ដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ពីការបង់ពន្ធនេះ ពីព្រោះថាប្រាក់ដែលបានពីការបង់ពន្ធនេះនឹងត្រូវយកទៅចំណាយលើការបើកប្រាក់បៀវត្សរដល់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលជាអ្នកទទួលបន្ទុកផ្តល់សេវារដ្ឋបាល ការពារសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ និងការពារអធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដីរបស់ប្រទេស។

សមិទ្ធផលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនានាអំពីការអភិវឌ្ឍប្រទេស ដែលបានមកការធ្វើកំណែទម្រង់ពីច្បាប់ពន្ធដារ

ស្ពានអាកាសចោមចៅ

ស្ពានអ្នកលឿង

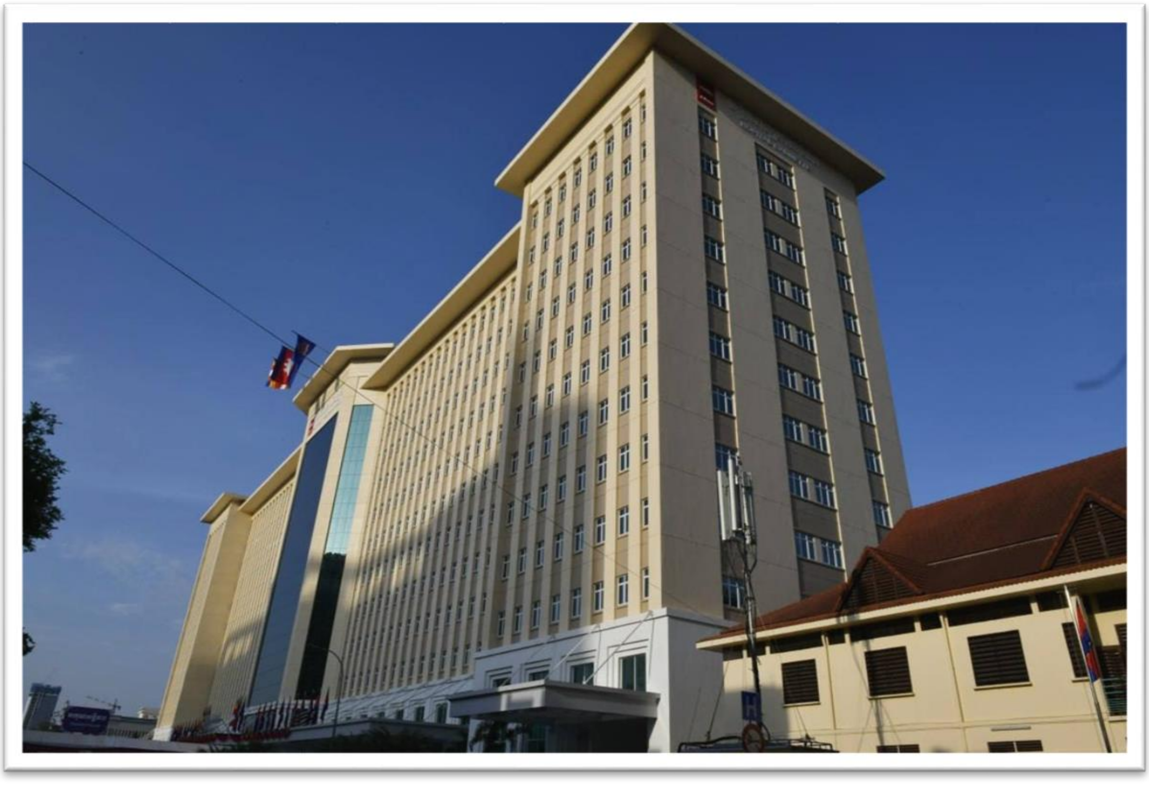

មន្ទីរពេទ្យកាល់ម៉ែត

ជំពូកទី៤
ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

ជំពូកទី៤
ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

បន្ទាប់ពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីប្រធានបទរួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំបានប្រមូលផ្តុំ និងកត់ត្រាព័ត៌មានសំខាន់ៗជាច្រើន សម្រាប់ទុកជាទុនក្នុងការវិភាគទៅលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ នៅពេលធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សដែលមានដូចខាងក្រោម៖

៤.១ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង

- ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានារបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ទាក់ទិននឹងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សបានជួយសម្រួល និងលើកកម្ពស់កម្រិតជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរឡើង ព្រោះភាគបៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែពីមួយខែទៅមួយខែកាន់តែខ្ពស់ ជាហេតុធ្វើឱ្យបុគ្គលិកកម្មករ ដែលមានប្រាក់បៀវត្សទាបបានជៀសផុតពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស
- ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ដែលរដ្ឋប្រមូលបានជារៀងរាល់ខែ បានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាសកម្មភាពក្នុងសង្គមដែលបានចូលរួមក្នុងការលើកស្ទួយនូវការអភិវឌ្ឍ ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(ផ្លូវថ្នល់ មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន វត្តអារាម...) ដែលធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋងាយស្រួលក្នុងការរស់នៅ និងការប្រកបអាជីវកម្មប្រចាំថ្ងៃជាដើម
- រាល់ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពតែងមានយោងទៅលើសេចក្តីណែនាំ ឬច្បាប់ដែលបានចេញផ្សាយរួចធ្វើឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធងាយស្រួលក្នុងការពិនិត្យ និងតាមដាននូវចំណុចដែលបានកែប្រែ
- ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបានជួយលើកកម្ពស់ដល់សុខុមាលភាព និងកាត់បន្ថយការចំណាយយ៉ាងច្រើនដល់ប្រជាពលរដ្ឋ តាមរយៈការតំឡើងនូវកម្រិតកាត់បន្ថយមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះកូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ ក្នុងម្នាក់ៗពី ៧៥,០០០ រៀល (ច្បាប់ដែលបានចេញផ្សាយឆ្នាំ១៩៩៧) ដល់១៥០,០០០ រៀល(ច្បាប់ចេញផ្សាយឆ្នាំ២០១៧) ក្នុងមួយខែ។
- ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពប្រកាស និងបទបញ្ញត្តិនានាទាក់ទងនឹងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការរីកចម្រើននូវសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាដើម្បីធានាបាននូវប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូលពន្ធ។

៤.២ ការវិភាគលើចំណុចខ្សោយ

- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ មិនបានកំណត់ពីរយៈពេលច្បាស់លាស់នៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពច្បាប់ ដែលបានចេញផ្សាយជាហេតុបណ្តាលឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធ និងសាធារណៈជនពិបាកក្នុងការតាមដាន។
- ការកំណត់ឱ្យមានការបង់ពន្ធបានជះឥទ្ធិពលដល់អ្នកជាប់ពន្ធមួយចំនួន ឱ្យទទួលរងនូវការមិនពេញចិត្តក្នុងការបង់ពន្ធ។
- មានភាពអសមធម៌ក្នុងសង្គម ដោយអ្នកមានជីវភាពក្រីក្រ ត្រូវទទួលបន្ទុកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរច្រើនជាងអ្នកមានជីវភាពប្រសើរដែលត្រូវបង់ពន្ធតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋាភិបាលពន្ធនៅមានកម្រិតទាក់ទងនឹងច្បាប់ និងនីតិវិធីពន្ធ ដោយតែងតែកើតមានបញ្ហាគេចវេសពន្ធ និងអំពើពុករលួយ។

ជំពូកទី៥
សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន និងការផ្ដល់អនុសាសន៍

ជំពូកទី៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍

៥.១ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

យោងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងស្វែងយល់អំពីប្រធានបទការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជាកន្លងមក យើងអាចធ្វើការកត់សម្គាល់បានថាអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បានយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការតាក់តែងច្បាប់ នីតិវិធីនៃការកំណត់ពន្ធ រយៈពេលនៃការបង់ពន្ធ ការគណនារកប្រាក់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងការអនុវត្តច្បាប់ពន្ធឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ព្រមទាំងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពច្បាប់ពន្ធពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ដើម្បីកែប្រែច្បាប់ពន្ធឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព សមស្របទៅតាមជីវភាពរបស់ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទាំងនិវាសជន និងអនិវាសជន។

ម្យ៉ាងវិញទៀតប្រាក់ចំណូលដែលបានមកពីពន្ធដារគឺប្រើប្រាស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍលើគ្រប់វិស័យ ដូចជា បើកប្រាក់បៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការ បើកប្រាក់បៀវត្សជូនកងទ័ព និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ សាងសង់ស្ពាន ផ្លូវថ្នល់ សាងសង់សាលារៀន សាងសង់មន្ទីរពេទ្យ ការពារព្រំដែន និងចំណាយទូទៅមាននៅក្នុងសង្គមកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍ សមដូចពាក្យមួយឃ្លាពោលថា "ការបង់ពន្ធជូនរដ្ឋគឺជាកាតព្វកិច្ច របស់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបដើម្បីរួមចំណែកការពារ និងការអភិវឌ្ឍមាតុភូមិកម្ពុជា"។

សរុបសេចក្តីមក ក្រុមយើងខ្ញុំអាចសន្និដ្ឋានបានថា ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពពិតជាបានរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការធ្វើឱ្យប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍមែន ហើយក្រុមយើងខ្ញុំនឹងសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថាសាធារណជនទាំងអស់ជាពិសេសអ្នកដែលជាប់ពន្ធ និងអ្នកមានតួនាទីជាអ្នកប្រមូលពន្ធ(ម្ចាស់សហគ្រាស ក្រុមហ៊ុន រោងចក្រ សិប្បកម្ម...) ងាកមកចាប់អារម្មណ៍ និងយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើពន្ធនានា ពីព្រោះវាជាកាតព្វកិច្ចរបស់ពលរដ្ឋរាល់គ្នានៅក្នុងសង្គមដែលត្រូវអនុវត្តជាចាំបាច់ ជាពិសេសពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

៥.២ ការផ្តល់អនុសាសន៍

បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាទៅលើលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវរួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំ បានរកឃើញនូវចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយមួយចំនួនរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដើម្បីធ្វើការកែលម្អនូវចំណុចខ្សោយឱ្យមានភាពល្អប្រសើរ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមផ្តល់ជូនអនុសាសន៍មួយចំនួនដូចតទៅៈ

- គួរបន្តធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពទៅលើច្បាប់ពន្ធបន្ថែមទៀតមិនថាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងពន្ធផ្សេងៗទៀតនោះទេ ព្រោះដើម្បីជំរុញឱ្យមានការប្រមូលពន្ធបានកាន់តែច្រើនស្របតាមការអភិវឌ្ឍរីកចម្រើនរបស់ប្រទេស។ ប្រទេសអាចមានការអភិវឌ្ឍទៅមុខបានឆាប់រហ័សគឺអាស្រ័យទៅលើប្រាក់ចំណូលដែលបានមកពីការប្រមូលពន្ធប្រចាំខែនេះផងដែរ
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរពង្រឹងច្បាប់ និងលើកទឹកចិត្តដល់អ្នកជាប់ពន្ធទាំងឡាយកុំឱ្យមានការឆ្វេសប្រហែស ឬគេចវេសមិនព្រមបង់ពន្ធជូនរដ្ឋអោយបានទៀងទាត់ និងទាន់ពេលវេលា។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែយកចិត្តទុកដាក់ឡើងវិញអំពីរយៈពេលនៃការកែប្រែ ឬធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិនានារបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារចន្លោះពី៥ឆ្នាំឡើងទៅដើម្បីឱ្យច្បាប់ដែលបានចេញផ្សាយមានសុពលភាពបានយូរ ហើយអ្នកជាប់ពន្ធងាយស្រួលតាមដាន។

- គួរបន្តដំឡើងចំនួនទឹកប្រាក់ភាគបៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ ដើម្បីឱ្យបុគ្គលិកកម្មករនិយោជិតដែលមានប្រាក់បៀវត្សទាបបានរួចផុតពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

- វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ *សៀវភៅគណនេយ្យអនុវត្តន៍ និងពន្ធ ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម* បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០២២)
- [និយមន័យពន្ធដារ (linkedin.com)]
- ដកស្រង់ចេញពីរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ រៀបរៀងដោយនិស្សិត ឆេង កុងម៉េង
- វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ *សៀវភៅគណនេយ្យអនុវត្តន៍ និងពន្ធ ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម* បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០២២)
- វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ *សៀវភៅគណនេយ្យអនុវត្តន៍ និងពន្ធ ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម* បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០២២)
- សេចក្តីណែនាំស្តីពីការអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មី នៅទំព័រទី២
- វិទ្យាស្ថានវ៉ាន់ដា៖ *សៀវភៅ* Quick Book 2021 *ភាគ២* បោះពុម្ពលើកទី៥ (២០២៣)
- ដកស្រងចេញពីសៀវភៅប្រវត្តិនៃច្បាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ដែលរៀបរៀងដោយ សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ហេង វ៉ាន់ដា
- សេចក្តីណែនាំស្តីពីការអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ធ្នូ ២០២២
- វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា៖ *សៀវភៅមីក្រូសេដ្ឋកិច្ចវិទ្យា* បោះពុម្ពលើកទី៣ (២០១២)
- *https://web.facebook.com/*SREYNITECO/posts/*119142063105315/*
- *https://www.khsearch.com/qna/31015*
- *https://www.bizkhmer.com/articles/41290*
- *https://www.khsearch.com/qna/18601*
- *https://propertyarea.asia/archives/84407*
- *www.tax.gov.kh*
- *www.kksearck*
- *www.kksearck*
- *kumnit.com*
- *km.eferrit.com*
- *slideshare.com*
- *https://km.wikipedia.org/wiki/%E1%9E%80%E1%9E%B6%E1%9E%9B%E1%9F%8B_%E1%9E%98%E1%9F%89%E1%9E%B6%E1%9E%80%E1%9F%92%E1%9E%9F#cite_note-manifesto-1*
- *http://thehrdaily.com.dream.website/scholars-and-famous-people/page=123/history-and-achievements-of-adam-smith-the-symbol-of-a-free-market-economy/*

បាត់ដំបង ភ្នំពេញ សៀមរាប

វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា
VANDA INSTITUTE

ភាគ១

គណនេយ្យអនុវត្តន៍ និងពន្ធ
ACCOUNTING PRACTICE &TAX

ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម
SERVICE COMPANY

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាងដោយវិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា
បោះពុម្ពលើកទី៣(២០២២)
សម្រាប់ប្រើប្រាស់ផ្ទៃក្នុង

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

សៀវភៅណែនាំ

ស្ដីពី

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

ឆ្នាំ ២០១៣

រៀបចំ និង បោះពុម្ពផ្សាយដោយ
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ នៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
រក្សាសិទ្ធិគ្រប់បែបយ៉ាង

វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដាគណនេយ្យ

ជំនាញ គណនេយ្យ សវនកម្ម និង ពន្ធដារ

ព្រឹត្តិបត្តិព័ត៌មាន-៣

ស្តីពី

ប្រវត្តនៃច្បាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

និង

កម្រងសំណួរ-ចម្លើយ

ឆ្នាំ២០១៥

រៀបរៀងដោយ សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ហេង វ៉ាន់ដា

នាយកវិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដាគណនេយ្យ

រៀបចំដោយសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ហេង វ៉ាន់ដា

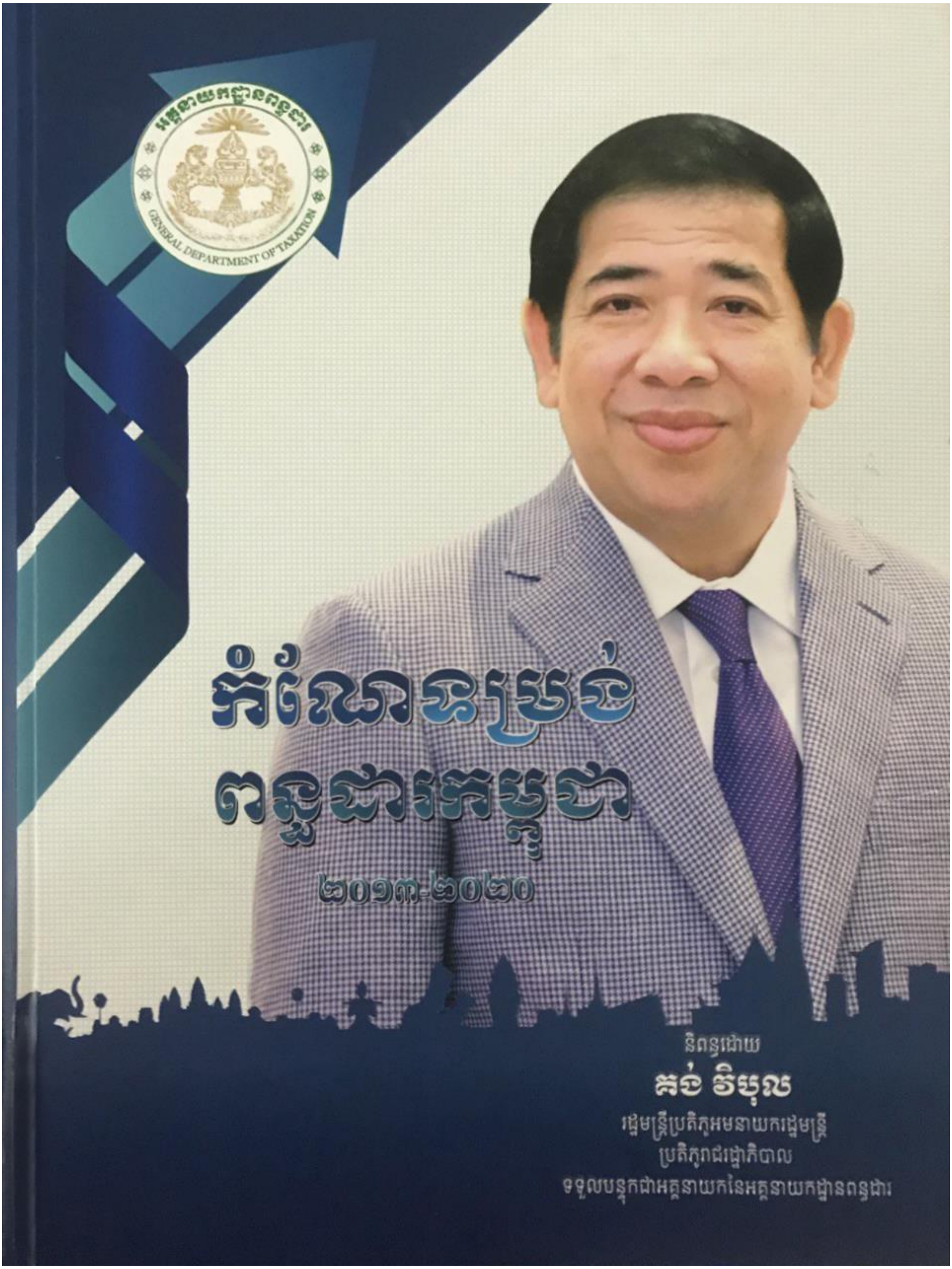
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
GENERAL DEPARTMENT OF TAXATION
កំណែទម្រង់
ពន្ធដារកម្ពុជា
២០១៣-២០២០
និពន្ធដោយ
គង់ វិបុល
រដ្ឋមន្ត្រីប្រតិភូអមនាយករដ្ឋមន្ត្រី
ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាល
ទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កម្រងបទប្បញ្ញត្តិពន្ធដារ
និង
បទប្បញ្ញត្តិវិសោធនកម្មបន្តបន្ទាប់

ឆ្នាំ ២០១០

ចងក្រង និងបោះពុម្ពផ្សាយដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ នៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ

ឧបសម្ព័ន្ធ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ
MINISTRY OF ECONOMY AND FINANCE

លេខ..០១៥.................សហវ

ថ្ងៃ [handwritten] ខែ [handwritten] ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស.២៥៦៦
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០២២

សេចក្តីណែនាំ
ស្តីពី
ការអនុវត្តអត្រាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សថ្មី

អនុលោមតាមមាត្រា៤ នៃអនុក្រឹត្យលេខ ១៩៦ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២ ស្តីពីតារាងភាគនៃប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធប្រចាំឆ្នាំ និងតារាងភាគនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ សូមធ្វើការណែនាំដូចតទៅ÷

១. រយៈពេលអនុវត្តនិងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មី

គ្រប់សហគ្រាសដែលជាអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន ស្ថាប័នរដ្ឋ និងអង្គការនានា ដែលមានកាតព្វកិច្ចកាត់ទុកនិងបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (ពបវ) ត្រូវអនុវត្តអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មីចំពោះប្រាក់បៀវត្ស ដែលបើកជូននិយោជិតចាប់ពី **ខែមករា ឆ្នាំ២០២៣** តរៀងទៅ ដែលនឹងត្រូវដាក់លិខិតប្រកាសបង់ប្រាក់ពន្ធប្រចាំខែនីមួយៗយ៉ាងយឺតបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី២០ នៃខែបន្ទាប់ពីខែដែលប្រាក់បៀវត្សត្រូវបានបើក។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់ថ្មីមានដូចខាងក្រោម÷

ភាគនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ				អត្រាពន្ធ
ពី	០៛	ដល់	១ ៥០០ ០០០៛	០%
ពី	១ ៥០០ ០០១៛	ដល់	២ ០០០ ០០០៛	៥%
ពី	២ ០០០ ០០១៛	ដល់	៨ ៥០០ ០០០៛	១០%
ពី	៨ ៥០០ ០០១៛	ដល់	១២ ៥០០ ០០០៛	១៥%
		លើសពី	១២ ៥០០ ០០០៛	២០%

២. ការយកចិត្តទុកដាក់ / នាយដ្ឋានសម្រាប់សហព័ទ្ធនិងកូនក្នុងបន្ទុក

ផ្អែកលើការបង្ហាញភ័ស្តុតាងនៃស្ថានភាពគ្រួសារ មន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិតដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តីឬប្រពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់បន្ថយមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះកូនក្នុងបន្ទុក និងសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ ក្នុងម្នាក់ៗ ១៥០ ០០០ រៀល ក្នុងមួយខែ។ ការកាត់បន្ថយនេះ ធ្វើឱ្យមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សកាន់តែទាប ដែលនាំឱ្យមន្ត្រីរាជការ គ្រូបង្រៀន គ្រូពេទ្យ និងកម្មករនិយោជិត ដែលមានបន្ទុកចិញ្ចឹមកូន ប្តីឬប្រពន្ធ និងដែលមានប្រាក់បៀវត្សក្នុងរង្វង់ពី ១ ៥០០ ០០១ រៀល ដល់ ២ ០០០ ០០០ រៀល (ប្រមាណពី ៣៧៥ ទៅ ៥០០ ដុល្លារអាមេរិក) អាចនឹងរួចផុតពីការបង់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

ផ្ទះលេខ ៩២ សង្កាត់វត្តភ្នំ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
St.92, Sangkat Wat Phnom, Khan Daun Penh, Phnom Penh, CAMBODIA.
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥)២៣ ៨៩០ ៦៦៦
Phone : (+855)23 890 666

៣. ការគណនាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស

យោងតាមមាត្រា៤២ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ពាក្យ"ប្រាក់បៀវត្ស" សំដៅដល់បៀវត្ស លាភការ ប្រាក់បំណាច់ បុព្វលាភ ប្រាក់ម៉ោងបន្ថែម ប្រាក់ប៉ះប៉ូវនានា និងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម ដែលបានទូទាត់ឱ្យដល់និយោជិត ឬដែលបានទូទាត់ដើម្បីជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ ឬប្រយោលដល់និយោជិត ចំពោះការបំពេញសកម្មភាពបម្រើការងារ។

ដើម្បីគណនាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សរបស់និយោជិតនិវាសនជន ត្រូវកម្មលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ដោយយកចំនួនប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធសរុប ដកចេញនូវទាយជ្ជទានសម្រាប់សហព័ទ្ធនិងកូនក្នុងបន្ទុក។ ដោយឡែក ចំពោះកម្មករនិយោជិត នៃរោងចក្រ សហគ្រាស ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដកចេញបន្ថែមទៀតនូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភដែលទទួលបានពីការបំពេញការងារ ដូចមានចែងក្នុងសារាចរលេខ ០១១ សហវ ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ ស្តីពីការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចកាត់ទុកពន្ធលើអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម។

បន្ទាប់មក ត្រូវពិនិត្យមើលថាតើមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សស្ថិតក្នុងថ្នាក់អត្រាពន្ធណាមួយ ទើបយកមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សនោះ ទៅគុណនឹងអត្រាពន្ធ ហើយដកចេញនូវលម្អៀងលើសប្រាក់ពន្ធសម្រាប់ថ្នាក់អត្រាពន្ធនោះ។ លម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ គឺជាផលបូកនៃពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សដែលបានលើកលែងចំពោះប្រាក់បៀវត្ស ១ ៥០០ ០០០ រៀល ដំបូង និងលម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ។

តារាងអត្រាកំណើនតាមថ្នាក់និងលម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ÷

ភាគនៃប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ				អត្រាពន្ធ	លម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ
ពី	០៛	ដល់	១ ៥០០ ០០០៛	០%	០ ៛
ពី	១ ៥០០ ០០១៛	ដល់	២ ០០០ ០០០៛	៥%	៧៥ ០០០ ៛
ពី	២ ០០០ ០០១៛	ដល់	៨ ៥០០ ០០០៛	១០%	១៧៥ ០០០ ៛
ពី	៨ ៥០០ ០០១៛	ដល់	១២ ៥០០ ០០០៛	១៥%	៦០០ ០០០ ៛
		លើសពី	១២ ៥០០ ០០០៛	២០%	១ ២២៥ ០០០ ៛

រូបមន្ត÷

ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធនិងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥០ ០០០៛ x សហព័ទ្ធនិងចំនួនកូនក្នុងបន្ទុក

មូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (មពបវ) = ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ) - ទាយជ្ជទានសហព័ទ្ធនិងកូនក្នុងបន្ទុក

ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (ពបវ) = (មពបវ x អត្រាពន្ធ) - លម្អៀងលើសនៃប្រាក់ពន្ធតាមថ្នាក់នីមួយៗ (លបព)

<u>កំណត់សម្គាល់÷</u>

ចំពោះកម្មករនិយោជិត នៃរោងចក្រ សហគ្រាស ប្រសិនបើប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ) មានរួមបញ្ចូលនូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភដែលទទួលបានពីការបំពេញការងារ ប្រាក់ឧបត្ថម្ភនោះត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដកចេញពីប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ (បវ)។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ កម្មករនិយោជិត នៃរោងចក្រ សហគ្រាស ម្នាក់មានប្រាក់បៀវត្ស ២ ០០០ ០០០ រៀល ដែលក្នុងនោះ មានប្រាក់ឧបត្ថម្ភសោហ៊ុយធ្វើដំណើរនិងថ្លៃបាយសរុបចំនួន ២០០ ០០០ រៀល។

ក. ករណីនៅលីវ

មពបវ = ២ ០០០ ០០០៛ - ២០០ ០០០៛ = ១ ៨០០ ០០០៛ (ត្រូវជាប់ពន្ធតាមអត្រា ៥%)

លបព = ៧៥ ០០០៛

ពបវ = (១ ៨០០ ០០០៛ x ៥%) - ៧៥ ០០០៛ = <u>១៥ ០០០៛</u>

ខ. ករណីមានសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ និងកូន៣នាក់ ក្នុងបន្ទុក

ចាយជូនមានសហព័ទ្ធនិងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥០ ០០០៛ x ៤នាក់ = ៦០០ ០០០៛

មពបវ = ២ ០០០ ០០០៛ - ២០០ ០០០៛ - ៦០០ ០០០៛ = ១ ២០០ ០០០៛ (ត្រូវជាប់ពន្ធតាមអត្រា ០%)

លបព = ០៛

ពបវ = (១ ២០០ ០០០៛ x ០%) - ០៛ = <u>០៛</u>

ឧទាហរណ៍ទី២៖ អ្នកគ្រប់គ្រងក្រុមហ៊ុនម្នាក់មានប្រាក់បៀវត្ស ៩ ០០០ ០០០ រៀល

ក. ករណីនៅលីវ

មពបវ = ៩ ០០០ ០០០៛ (ជាប់ពន្ធតាមអត្រា ១៥%)

លបព = ៦០០ ០០០៛

ពបវ = (៩ ០០០ ០០០៛ x ១៥%) - ៦០០ ០០០៛ = <u>៧៥០ ០០០៛</u>

ខ. ករណីមានសហព័ទ្ធជាមេផ្ទះ និងកូន៣នាក់ ក្នុងបន្ទុក

ចាយជូនមានសហព័ទ្ធនិងកូនក្នុងបន្ទុក = ១៥០ ០០០៛ x ៤នាក់ = ៦០០ ០០០៛

មពបវ = ៩ ០០០ ០០០៛ - ៦០០ ០០០៛ = ៨ ៤០០ ០០០៛ (ជាប់ពន្ធតាមអត្រា ១០%)

លបព = ១៧៥ ០០០៛

ពបវ = (៨ ៤០០ ០០០៛ x ១០%) - ១៧៥ ០០០៛ = <u>៦៦៥ ០០០៛</u>

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ សង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា គ្រប់សហគ្រាសដែលជាអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន ស្ថាប័នរដ្ឋ និងអង្គការនានា ដែលមានកាតព្វកិច្ចកាត់ទុកនិងបង់ប្រាក់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស នឹងយកចិត្តទុកដាក់ចូលរួមអនុវត្តតាមខ្លឹមសារនៃសេចក្តីណែនាំនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

អគ្គបណ្ឌិតសភាចារ្យ អូន ព័ន្ធមុនីរ័ត្ន

កន្លែងទទួល៖

- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរាជរដ្ឋាភិបាល
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេច ឯកឧត្តម លោកជំទាវឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- គ្រប់ក្រសួង-ស្ថាប័ន
- រដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ
MINISTRY OF ECONOMY AND FINANCE
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
GENERAL DEPARTMENT OF TAXATION

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
KINGDOM OF CAMBODIA
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
NATION RELIGION KING

ទម្រង់ ពបជ 01 (ស្នាក់ការកណ្តាល)
FORM TOS 01 (Head Office)

លិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស (ទីស្នាក់ការកណ្តាល)
RETURN FOR TAX ON SALARY (HEAD OFFICE)

Reset form

ប្រចាំខែ Month | M | M | ឆ្នាំ Year | Y | Y | Y | Y |

I. ព័ត៌មានសហគ្រាស / ENTERPRISE INFORMATION

លេខអត្តសញ្ញាណកម្មសារពើពន្ធ
Tax Identification Number (TIN) ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

II. សរុបប្រាក់ពន្ធ / TOTAL AMOUNT OF TAX

ល.រ No.	ប្រភេទពន្ធ Type of tax	ពន្ធត្រូវបង់ Tax payable
០១	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស Tax on Salary	
០២	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម Tax on Salary on Fringe Benefit	

III. ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះនិយោជិតនិវាសនជន / TAX ON SALARY FOR RESIDENT EMPLOYEES

ល.រ No.	ចំនួននិយោជិត No. of employees	ប្រាក់បៀវត្សត្រូវបើក Salary to be paid	សហព័ទ្ធ Spouse	ចំនួនកូនក្នុងបន្ទុក No. of minor children	អត្រាពន្ធ Tax rate	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស Tax on Salary
1					0%	
2					5%	
3					10%	
4					15%	
5					20%	
សរុប Total						

IV. ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះនិយោជិតអនិវាសនជន / TAX ON SALARY FOR NON-RESIDENT EMPLOYEES

ល.រ No.	ចំនួននិយោជិត No. of employees	ប្រាក់បៀវត្សត្រូវបើក Salary to be paid	អត្រាពន្ធ Tax rate	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស Tax on Salary
	A	B	C	D = B x C
1			20%	

V. ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម / TAX ON SALARY ON FRINGE BENEFIT

ល.រ No.	ចំនួននិយោជិត No. of employees	ប្រាក់អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម Fringe benefit	អត្រាពន្ធ Tax rate	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម Tax on salary on Fringe benefit
	A	B	C	D = B x C
1			20%	

▶ តារាងលម្អិតអំពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះនិយោជិត និវាសនជន អនិវាសនជន និងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម
Details of tax on salary for resident, Non-resident employees and Tax on Salary on Fringe benefit

សម្គាល់ / Note1

យើងខ្ញុំបានពិនិត្យគ្រប់ចំណុចទាំងអស់នៅលើលិខិតប្រកាសនេះ និងតារាងឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់មកជាមួយ។ យើងខ្ញុំមានសក្ខីប័ត្របញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ ត្រឹមត្រូវ ពេញលេញ ដែលធានាបានថា ព័ត៌មានទាំងអស់នៅលើលិខិតប្រកាសនេះ ពិតជាត្រឹមត្រូវប្រាកដមែន ហើយគ្មានប្រតិបត្តិការណាមួយដែលមិនបានប្រកាសនោះទេ។ យើងខ្ញុំសូមទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងចំពោះមុខច្បាប់ជាធរមាន ប្រសិនបើព័ត៌មានណាមួយមានការក្លែងបន្លំ។ We have examined all items on this return and the annexes attached herewith. We have clear, correct, All supporting documents to ensure that all information on this return is true and accurate and there is no business operation undeclared. We are fully responsible due to the existing Laws for any falsified information.

Reset form

តារាងលម្អិតអំពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះនិយោជិត និវាសនជន អនិវាសនជន និងពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សចំពោះអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម / DETAILS OF TAX ON SALARY FOR RESIDENT, NON-RESIDENT EMPLOYEES AND TAX ON SALARY ON FRINGE BENEFIT

ល.រ No.	លេខអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ/ អត្តលេខសម្គាល់ប្រាក់បៀវត្ស ID/TID	ឈ្មោះនិយោជិត Name of employee	សញ្ជាតិ Nationality	មុខតំណែង Position	ប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធ Taxable salary	ប្រាក់អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម Fringe benefit	ប្រភេទនិយោជិត Employee type	សហព័ទ្ធ Spouse	កូនក្នុងបន្ទុក Minor children	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស Tax on salary	ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សលើអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម Tax on Salary on Fringe benefit
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
							☐1 ☐2				
									សរុប Total		

សម្គាល់៖
- គូសប្រអប់លេខ 1 ☑ សម្រាប់ និយោជិតនិវាសនជន / Check No. 1 for resident employees
- គូសប្រអប់លេខ 2 ☑ សម្រាប់ និយោជិតអនិវាសនជន / Check No. 2 for Non-resident employees
  - លោកអ្នកអាចស្រង់យកទម្រង់បន្ថែម (ទម្រង់ ពបវ 09_9 / FORM TOS 01_1) ពីគេហទំព័ររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
  - លោកអ្នកអាចបំពេញទម្រង់ PDF ដែលមានតារាងដោយស្វ័យប្រវត្តិ ប្រព្រឹត្តិ [illegible] ឬផ្ញើជា Soft Copy មកអង្គភាពពន្ធដារទទួលបន្ទុក